

No. 52371

**Turkey
and
Georgia**

Agreement between the Republic of Turkey and Georgia concerning cross-border electricity trade via Borcka-Akhaltzikhe interconnection line. Tbilisi, 20 January 2012

Entry into force: *21 April 2014 by notification, in accordance with article 14*

Authentic texts: *English, Georgian and Turkish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Turkey, 5 December 2014*

**Turquie
et
Géorgie**

Accord entre la République turque et la Géorgie relatif au commerce transfrontalier d'électricité par l'intermédiaire de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltzikhe. Tbilissi, 20 janvier 2012

Entrée en vigueur : *21 avril 2014 par notification, conformément à l'article 14*

Textes authentiques : *anglais, géorgien et turc*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Turquie, 5 décembre 2014*

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]

**AGREEMENT
BETWEEN
THE REPUBLIC OF TURKEY AND GEORGIA**

**CONCERNING
CROSS-BORDER ELECTRICITY TRADE VIA BORCKA-AKHALTSIKHE
INTERCONNECTION LINE**

PREAMBLE

The Republic of Turkey and Georgia (herein referred to individually as “the Party” and collectively as “the Parties” or “Republic of Turkey” and “Georgia” where appropriate)

DESIROUS of strengthening the social, economical and technical cooperation between the Parties and sustainable development in the region,

DECLARING their readiness to take measures to encourage and increase cross-border trade in electricity and promote investment by their public and private entities in the field of electricity generation, transmission and implementation of the cross-border Electricity Trade on equal and non-discriminatory terms,

RECOGNISING the importance of smooth and uninterrupted cross-border Electricity Trade via the existing and prospective interconnection lines,

TAKING INTO CONSIDERATION the 13 September 2007 Memorandum of Understanding on Interconnection between the Government of Turkey, represented by the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey and the Government of Georgia, represented by the Ministry of Energy of Georgia, signed in Ankara, the 29 July 2009 Memorandum of Understanding on Further Developing the Electricity Interconnections between the Republic of Turkey and Georgia, represented by the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey and the Ministry of Energy of Georgia, signed in Ankara, and the 29 September 2010 Memorandum of Understanding on Interconnection between the Republic of Turkey and Georgia, represented by the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey and the Ministry of Energy of Georgia, signed in Istanbul, the 9 September 2009 Construction Agreement for the 400kV Borcka-Akhaltsikhe Interconnection Line and the 29 July 2010 Letter of Intent on a Draft Interconnection Agreement between TEIAS and GSE.

RESOLVED to enact relevant provisions aimed at the development of long-term cooperation in the energy field, promotion of import and export of electricity across their borders and

encouragement and creation of stable and favorable conditions for economic activity in the region,

HAVE AGREED in pursuance of these objectives and the objectives expressed herein, to conclude the following Agreement (herein referred to as this “Agreement”).

Article 1 **Definitions and Interpretation**

1. Definitions

Capitalized terms used in this Agreement, including in the Preamble, have the following meanings:

“Allocated Capacity” or “ALC” means that the total amount of the capacity allocated in terms of MW for the relevant interconnection line.

“Available Transfer Capacity” or “ATC” means that part of NTC that remains available, after each phase of allocation procedure, for further commercial activities and is offered for utilization by users. ATC is calculated as Net Transfer Capacity for the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line minus Non-available Capacity.

“Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line” means the 400 kV interconnection line that, pursuant to the Existing Agreements, the Parties have agreed to construct between Borcka, Republic of Turkey and Akhalsikhe, Georgia, being a cross-border electricity transmission interface facility and including the back-to-back station and other facilities described in the Existing Agreements, to be constructed in accordance with ENTSO-E requirements.

Commercial Transmission Right Owner means that legal entity which has the right to use the Interconnection Capacity for electricity exchanges defined in terms of MW.

“Electricity Interconnection Agreements” means the Interconnection Operation Agreement and all other relevant Agreements between TEIAS, GSE, ET relating to the operation of, the allocation and dispatch of capacity on, the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line.

“Electricity Trade” means purchase and/or sale of electricity generated either in the Republic of Turkey or in Georgia and transported from the Territory of one to the other via the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line.

“ENTSO-E” means the European Network of Transmission System Operators for Electricity.

“ET” means Energotrans LLC, which owns and controls part of the Transmission System in the Territory of Georgia, including the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line that will connect the Turkish and Georgian power systems.

“Existing Agreements” means the agreements described in the Preamble.

“Force Majeure” has the meaning set forth in Article 9.2.

“GSE” means Georgian State Electrosystem LLC which is the System Operator of the Georgian Transmission System, owns and controls part of the Transmission System and carries out the operational dispatch and control of the energy system of Georgia, including the part of the Borcka-Akhaltzikhe Interconnection Line located on the Territory of Georgia that will connect the Turkish and Georgian power systems.

“Interconnection Operation Agreement” means the agreement between TEIAS, GSE and ET described in Article 8 of this Agreement.

“Joint Committee” means the joint committee established and governed in accordance with Article 10.

“Laws and Regulations” means the laws and regulations of each respective Party, encompassing Presidential and Governmental decrees, acts, secondary legislation including regulations, ministerial orders, resolutions and rules, and all such other instruments having the force of law.

“Letter of Intent” means the 29 July 2010 Letter of Intent for the position of TEIAS and GSE on Draft Interconnection Agreement (on the 400 kV Akhaltzikhe-Borcka HV Line) and a smooth operation of a DC “Back-to-Back” station.

“Net Transfer Capacity” or “NTC” means the total electricity exchange program (via the Borcka-Akhaltzikhe Interconnection Line) between two interconnected Transmission Systems compatible with the fulfillment of the security standards established by the respective Transmission Systems, for a certain period and direction of active power flow.

“Non-available Capacity” or “NAC” means that part of NTC on the Borcka-Akhaltzikhe Interconnection Line which the System Operators of both Parties jointly agree is not available for use by Commercial Transmission Right Owners due to specified technical and security problems those can not be immediately resolved.

“Renewable Energy Source” means a source that captures its energy from on-going processes that are naturally regenerative, such as flowing water (hydropower), sunshine (sunpower), wind (windpower), wave power, biological processes such as anaerobic digestion, and geothermal heat flow.

“Short-term Resale and Reallocation” means reallocation of the capacity to the other potential Commercial Transmission Right (CTR) Owner by the cancellation of the capacity allocated to a CTR Owner in case of the allocated capacity for a certain usage period is not used efficiently or never used.

“State Authority” means a national, regional or local governmental authority, a ministry, department or regulatory, supervisory or competent authority, or political subdivision or instrumentality, agency or judicial body of either Party.

“State Entity” means any entity (including a company, corporation, limited liability company, partnership, limited partnership, enterprise, joint venture, unincorporated joint venture, association, trust or other juridical entity, organization or enterprise duly organized under the laws of any state or any subdivision thereof) in which, directly or indirectly, a Party has a controlling equity or ownership interest or similar economic interest, or in respect of which that Party directly or indirectly has the power to direct or cause the direction of its management and policies.

“System Operator” means an operator of a Transmission System, including the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line.

“TEIAS” means Turkish Electricity Transmission Corporation, which is the market operator and System Operator of the Turkish Transmission System, owns and controls the Turkish Transmission System and carries out the operational dispatch control of the electricity system of the Republic of Turkey, including the part of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line located on the Territory of the Republic of Turkey that will connect the Turkish and Georgian power systems.

“Territory” means, with respect to any Party, the land territory of such Party, its territorial sea and the air space above each of them, as well as the maritime areas over which such Party has jurisdiction or exercises sovereign rights in accordance with public international law.

“Transmission Rights” means the legal entitlement of a Commercial Transmission Right Owner to Transport electricity through all or any portion of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line.

“Transmission System” means a national high voltage electricity transmission system, including all related facilities.

“Transport” means the transmission of electricity via any legal arrangement or entitlement.

“Utilization Period” means the period of allocation of the relevant part of ALC of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line to the Commercial Transmission Right Owner.

2. Interpretation

- (a) The division of this Agreement into articles, sections and other portions and the insertion of headings are for convenience of reference only and shall not affect the construction or interpretation hereof.
- (b) Unless otherwise indicated, references to a particular Article or to the Preamble refer to the specified Article or the Preamble of this Agreement.
- (c) The terms "this Agreement," "hereof," "herein" and similar expressions refer to this Agreement and not to any particular Article, Section or other portion hereof.
- (d) Unless otherwise specifically indicated or the context otherwise requires, words importing the singular include the plural and vice versa.
- (e) Words importing any gender shall include all genders.
- (f) The expressions "include," "includes" and "including" shall be deemed to be followed by the words "without limitation."
- (g) Each reference to an agreement, including to the Existing Agreements, or document shall be construed, at any particular time, as a reference to the relevant agreement or document as it may have been amended or supplemented in accordance with its terms.
- (h) Where reference is made in this Agreement to a period or periods of time, the periods in question shall be deemed to start at midnight on the first day of such period and to end at midnight on the last day of such period unless otherwise stated.
- (i) Whenever a consent or approval is required by one Party from the other Party, such consent or approval shall not be unreasonably withheld or delayed.

Article 2
Scope and Subject of Agreement

1. This Agreement establishes the principles based upon which the Parties undertake to facilitate commercial Electricity Trade through the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line and upon which they, or such State Entities as they may designate, shall negotiate the Interconnection Operation Agreement described in Article 8 and such Electricity Interconnection Agreements as may be required for the efficient and mutually beneficial operation of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line.

2. Such principles include the use of internationally accepted rules as envisaged in the international trade and investment agreements to which each Party is a signatory.

3. This Agreement reflects the Parties' intent:

(a) to jointly facilitate the development of market and power transmission infrastructure in promoting Electricity Trade conditions between the Republic of Turkey and Georgia; and

(b) to coordinate their efforts concerning the realization of existing plans for development of electricity transmission facilities between the Republic of Turkey and Georgia.

Article 3 Objectives

The objectives of this Agreement are:

(a) to increase and strengthen the social, economical and technical cooperation between the Parties, by ensuring the successful implementation of Electricity Trade in a competitive market framework between buyers and sellers in Georgia and the Republic of Turkey;

(b) to identify the agreements and terms needed to govern the operation of interconnection facilities for electricity imports and exports on the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line.

Article 4 Relationship of this Agreement to the Domestic Laws

Each Party confirms and warrants:

(a) that the execution of this Agreement is within its powers;

(b) that in the event of a conflict between the terms and conditions of this Agreement and any domestic Law or Regulation the terms and conditions of this Agreement shall prevail.

Article 5 Performance and Observance of this Agreement

1. Each Party undertakes to fulfill and perform each of its obligations under this Agreement and to cooperate in maintaining favorable conditions for Electricity Trade between the two countries. The Parties agree to ensure that this Agreement and Electricity Interconnection

Agreement shall be binding on each entity (including any State Entity) that is licensed or authorized to perform any of the functions required to be performed under this Agreement in, respectively, the Republic of Turkey and Georgia.

2. Each Party undertakes to use its best endeavors to ensure that Laws and Regulations issued by any State Authority or State Entity allow full utilization of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line in accordance with relevant technical specifications.

3. Each Party undertakes not to interfere with the operation of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line, Electricity Trade between the two countries, and cross-border Transport of electricity, except in circumstances where such operation would negatively impact the security and reliability of supply or pose an unreasonable danger or hazard to public health and safety, property or the environment.

4. The Parties agree to maintain maximum ATC level on the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line with the objective to maximize efficiency of the electricity trading operations via this Interconnection Line.

5. The Parties agree to meet as often as required in order to negotiate and enter into the agreements described in this Agreement and any other agreements required in relation to the Electricity Trade.

Article 6 **ATC and Allocation of Capacity**

1. For the first time of capacity allocation after the commencement of operations of the interconnection line in 2012, the Available Transfer Capacity and Net Transfer Capacity on the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line shall be 350 MW, expandable to 650 MW in 2013 and further up to 1000 MW depending on the market requirement and system operation conditions. The allocation of this capacity shall be done as follows:

(a) Not later than 1st August of each calendar year, TEIAS and GSE/ET shall mutually determine and announce Net Transfer Capacity of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line for the following calendar year or years. As for the first year 2012 of operation of Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line the NTC announcement by the relevant System Operators shall be done no later than 1st of June 2012.

(b) The allocation and operation principles concerning of transmission capacity as well as the relationship between buyers (importers) and sellers (exporters) and the technical operators in respect of planning transmission and delivery schedules will be stipulated in the Interconnection Operation Agreements in line with the provisions of the current legislations in both countries and this Agreement. In any case, the entity to whom ATC will be allocated is decided by the exporting country. The System Operator of exporting country shall provide

the other Party's System Operator with the information on the capacity of the contracts of Exporters for the relevant Utilization Period and clear demonstration of market requirements for such export-import operations.

(c) In allocating of the Available Transfer Capacity, the Parties agree to give priority to electricity produced from Renewable Energy Sources.

2. The Parties shall undertake all necessary procedures for initiating the process of issuance of relevant licenses and permissions in order to ensure export-import activities within the defined Utilization Periods for the following calendar year or years.

3. The export-import activities of the Commercial Entity via the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line shall be implemented according to the terms and conditions of the Interconnection Operation Agreement and in compliance with this Agreement.

Article 7

Transport of Electricity

1. The Parties undertake to facilitate the cross-border trade, and transport, of electricity generated in the Republic of Turkey and Georgia for export and import purposes using the Transmission Systems of TEIAS, GSE and ET, and to take all necessary measures and actions which may be necessary or required to avoid and prevent the interruption or curtailment of such cross-border Electricity Trade and Transport.

2. The Parties undertake to provide electricity transmission system access for electricity flows between Georgia and Republic of Turkey via the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line.

3. The Net Transfer Capacities (NTCs) of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line shall be utilized by Commercial Transmission Right Owners according to the terms of the Interconnection Operation Agreement.

4. Sellers (exporters) and buyers (importers) are entitled to reserve the portion of the Net Transfer Capacity. The portion and conditions of its use shall be stated in the Interconnection Operation Agreement.

Article 8

Interconnection Operation Agreement

1. Taking into consideration the Letter of Intent, the Parties undertake to have the relevant State Entity (or licensee or System Operator) responsible for Transmission System operations, to together develop and sign an Interconnection Operation Agreement for the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line that meets the requirements of this Agreement no later than (i) 1st of June, 2012 or (ii) the date the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line construction works completion on the Georgian and Turkish Territories - whichever takes place first.

2. Interconnection Operation Agreement will define the conditions for access to transmission systems for cross-border exchanges of electricity and efficient congestion management mechanisms that promote electricity trading between Georgia and the Republic of Turkey on daily, weekly, monthly and/or yearly basis.
3. The Parties agree to make the maximum capacity of the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line and the associated transmission networks available to market participants, complying with safety standards of secure network operation.
4. The Parties undertake to give priority access to capacity on the Borecka-Akhalsikhe Interconnection Line to the export and import of electricity generated by New Generating Facilities using Renewable Energy Sources.
5. The Parties undertake to use consistent, coordinated procedures for market participants to nominate their use of capacity on the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line by a defined deadline for each time frame. The deadline should be such that System Operators are able to reassign unused capacity for use in the next relevant time frame.
6. The Parties undertake to use a consistent approach to the short-term resale or reallocation of unused capacity on the Borcka-Akhalsikhe Interconnection Line when a Commercial Transmission Rights Owner timely notifies the dispatch center, or State Entity responsible for dispatch of electricity, that it will not use, or use less than, its Transmission Rights due to a short-term Force Majeure or other cause.

Article 9
Force Majeure

1. Responsibility for non-performance or delay in performance by either Party of any of its obligations under this Agreement shall be suspended to the extent that such non-performance or delay in performance is caused by Force Majeure, as defined in Article 9.2.
2. Force Majeure with respect to a Party shall be limited to:
 - (a) natural disasters (earthquakes, landslides, cyclones, floods, fires, lightning, tidal waves, volcanic eruptions and other similar natural events or occurrences);
 - (b) wars between sovereign states where the relevant Party has not initiated the war under the principles of international law, acts of terrorism, rebellion or insurrection; and
 - (c) international embargoes against states other than the relevant Party;

provided, in every case, that the specified event or cause, of the type set forth in (a), (b) and/or (c) above and any resulting effects preventing the performance of an obligation by the relevant Party are beyond the relevant Party's control; and provided, concerning those events

or causes of the type set forth in (a), (b) and/or (c) above which are reasonably foreseeable, that these are not caused or contributed to by the negligence of the relevant Party or of any State Authority or State Entity of the relevant Party or by any breach by any of the foregoing of this Agreement.

3. Nothing in this Agreement prevents a Party from taking any measures which, acting reasonably, it considers essential to maintain or preserve the security or sovereignty of its Territory and property or the safety and security of its citizens or their property in the event of Force Majeure.

4. If a Party is prevented from carrying out any obligation under this Agreement as a result of Force Majeure, it shall promptly notify in writing the other Party. The notice must:

- (a) specify the obligations or part thereof that the Party cannot perform;
- (b) fully describe the event of Force Majeure;
- (c) estimate the time during which the Force Majeure will continue; and
- (d) specify the measures proposed to be adopted by the Party to remedy or abate the Force Majeure or the effect or impact of the Force Majeure.

Following the giving of such notice, and for so long as the Force Majeure continues, any obligation which cannot be performed because of the Force Majeure, other than the obligation to pay money accrued as a result of activities under this Agreement, shall be suspended.

5. A Party that is prevented from carrying out any of its obligations as a result of Force Majeure shall take such actions as are reasonably available to it and expend such funds as are necessary and reasonable to remove or remedy the Force Majeure and resume performance of its obligations and all parts thereof as soon as reasonably practicable.

6. A Party that is prevented from carrying out any of its obligations (other than an obligation to pay money) as a result of Force Majeure shall take, and shall also procure that a relevant State Authority or State Entity takes all such action as may be reasonably required to mitigate any loss suffered by the other Party during the continuance of the Force Majeure and as a result thereof.

Article 10 **Joint Committee**

The Parties shall, within 60 days of the execution of this Agreement, establish a Joint Committee to cooperate in the proper implementation of this Agreement, exchange

information, resolve disputes, conduct meetings and consultations, and otherwise having the role described in, and operating in accordance with this Agreement.

Article 11
Dispute Settlement

1. The Parties shall endeavor to settle disputes concerning the application or interpretation of this Agreement through diplomatic channels.

2. If the Parties are unable to settle the dispute through diplomatic channels or through the Joint Committee within ninety (90) days, either Party may elect, by written notice to the other Party, to submit the matter for final and binding resolution to an ad hoc tribunal. The notice shall include a statement of the general nature of the claim and the relief or remedy (including declaratory relief) sought, including an indication of any financial amount involved.

3. Such an ad hoc arbitral tribunal shall be constituted as follows:

(a) The Party instituting the proceedings shall appoint one member of the tribunal and inform the other Party to the dispute of its appointment within 30 days of receipt of the notice referred to in Article 11.2 by the other Party;

(b) Within 60 days of the receipt of the written notice referred to in Article 11.2, the other Party shall appoint one member. If the appointment is not made within the time limit prescribed, the Party having instituted the proceedings may, within ninety (90) days of the receipt of the written notice referred to in Article 11.2, request that the appointment be made in accordance with Article 11.3(d);

(c) A third member, who shall not be a national or citizen of a Party, shall be appointed by the Parties. That member shall be the President of the tribunal. If, within one hundred and fifty (150) days of the receipt of the notice referred to in Article 11.2, the Parties are unable to agree on the appointment of a third member, that appointment shall be made, in accordance with Article 11.3(d), at the request of either Party submitted within one hundred and eighty (180) days of the receipt of that notice;

(d) Appointments requested to be made in accordance with this paragraph shall be made by the Secretary-General of the Permanent Court of International Arbitration within thirty (30) days of the receipt of a request to do so. If the Secretary-General is prevented from discharging this task, the appointments shall be made by the First Secretary of the Bureau. If the latter, in turn, is prevented from discharging this task, the appointments shall be made by the most senior Deputy;

- (e) Appointments made in accordance with Articles 11.3(a) to (d) shall be made with regard to the qualifications and experience, particularly in matters covered by this Agreement, of the members to be appointed;
- (f) In the absence of an agreement to the contrary between the Parties, the Arbitration Rules of UNCITRAL shall govern, except to the extent modified by the Parties or by the arbitrators. The tribunal shall take its decisions by a majority vote of its members;
- (g) The tribunal shall decide the dispute in accordance with this Agreement and applicable rules and principles of international law;
- (h) The arbitral award shall be final and binding upon the Parties;
- (i) The expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne in equal shares by the Parties. The tribunal may, however, at its discretion direct that a higher proportion of the costs be paid by one of the Parties;
- (j) Unless the Parties agree otherwise, the tribunal shall sit in The Hague, and use the premises and facilities of the Permanent Court of Arbitration;
- (k) A copy of the award shall be deposited with the Secretariat which shall make it generally available.

Article 12 **Amendments**

1. This Agreement may be amended by mutual written consent through the diplomatic channels of the Parties at any time. The amendments shall enter into force in accordance with the same legal procedure prescribed under Article 14 of this Agreement. The Parties undertake to ensure that the effectiveness of any amendment shall not be delayed beyond three months following the execution by the Parties of the document recording the Parties' agreement to such amendment.
2. The Parties agree that the amendment of the commercial name, reorganization (by the form of merger, division or conversion) or any other form of conversion of legal form or status of the System Operators or System Operators of a Party, including TEIAS, GSE or ET, does not restrict the scope of this Agreement and the obligations, responsibilities and duties imposed on the above mentioned System Operators shall be invariably and fully carried by their successor legal entities. In case of necessity, the Parties shall inform each other through diplomatic channels about such changes.

Article 13
Validity and Termination

This Agreement shall remain in force for a period of 10 (ten) years and shall be extended automatically for successive 10 (ten) year periods unless one of the Parties notifies the other in writing through diplomatic channels of its intention to terminate the Agreement six (6) months prior to its termination.

Article 14
Entry into Force

1. This Agreement shall enter into force on the date of the receipt of the last written notification through diplomatic channels, by which the Parties inform each other that all necessary requirements foreseen by their national legislation for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.
2. The Parties further agree to report, regularly to each other on progress in respect of ratification of this agreement pursuant to this Article.

Article 15
Final Expression

This Agreement is intended by the Parties as the final expression of their agreement on the matters contained herein. All prior written or oral representations, understandings, offers or other communications of every kind pertaining to the terms of this Agreement are hereby abrogated.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to do so, have signed this Agreement.

DONE in Tbilisi, on January 20th, 2012, in two originals each in the Turkish, Georgian and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence in the interpretation of this Agreement, the English text shall prevail.

For the Republic of Turkey

Taner Yıldız
Minister of Energy and Natural
Resources

For Georgia

Alexander Khetaguri
Minister of Energy and Natural
Resources

შეთანხმება

თურქეთის რესპუბლიკასა და საქართველოს შორის

“ბორჩხა-ახალციხის” ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზის მეშვეობით ელექტროენერგიით ტრანს-სასაზღვრო ვაჭრობის შესახებ

პრეამბულა

თურქეთის რესპუბლიკა და საქართველო (შემდგომში ინდივიდუალურად, როგორც “მხარე”, ხოლო ერთობლივად, როგორც “მხარეები” ან “თურქეთის რესპუბლიკა” და “საქართველო” საჭიროების შესაბამისად)

გამოხატავენ რა სურვილს გააძლიერონ მხარეთა შორის სოციალური, ეკონომიკური და ტექნიკური თანამშრომლობა და მდგრადი განვითარება რეგიონში,

აცხადებენ რა მზადყოფნას მიიღონ ზომები ელექტროენერგიით ტრანს-სასაზღვრო ვაჭრობის წახალისების მიზნით და სახელმწიფო და კერძო ობიექტების მეშვეობით ხელიშეუწყონ ინვესტიციის განხორციელებას თანაბარ და არადისკრიმინირებულ პირობებში ელექტროენერგიის წარმოების, გადაცემისა და ელექტროენერგიით ტრანს-სასაზღვრო ვაჭრობის განხორციელების სფეროებში,

ადიარებენ რა არსებული და პერსპექტიული ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზების მეშვეობით უწყვეტ და შეუფერხებელ ელექტროენერგიით ტრანს-სასაზღვრო ვაჭრობის მნიშვნელობას,

ითვალისწინებენ რა 2007 წლის 13 სექტემბერს თურქეთის მთავრობასა (წარმოდგენილი თურქეთის რესპუბლიკის ენერჯეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს სახით) და საქართველოს მთავრობას (წარმოდგენილი საქართველოს ენერჯეტიკის სამინისტროს სახით) შორის ურთიერთდამაკავშირებელ სისტემის შესახებ დადებულ ურთიერთგაგების მემორანდუმს, რომელიც ხელმოწერილ იქნა ქ. ანკარაში, ასევე 2009 წლის 29 ივლისს ელექტროენერგიის ურთიერთდამაკავშირებელი სისტემების განვითარებასთან დაკავშირებით თურქეთის რესპუბლიკასა და საქართველოს (წარმოდგენილი თურქეთის რესპუბლიკის ენერჯეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსა და საქართველო ენერჯეტიკის სამინისტროს სახით) შორის დადებულ ურთიერთგაგების მემორანდუმს, რომელიც ხელმოწერილ იქნა ქ. ანკარაში და 2010 წლის 29 სექტემბერს თურქეთის რესპუბლიკასა და საქართველოს (წარმოდგენილი თურქეთის რესპუბლიკის ენერჯეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსა და საქართველო ენერჯეტიკის სამინისტროს სახით) შორის ურთიერთდამაკავშირებელ სისტემასთან დაკავშირებით დადებული ურთიერთგაგების მემორანდუმს, რომელიც ხელმოწერილ იქნა ქ. სტამბული, აგრეთვე 2009 წლის 9 სექტემბრის ბორჩხა-ახალციხის 400 კვ. ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზის მშენებლობის შესახებ შეთანხმებას და 2010 წლის 29 ივლისის TELAS და GES შორის განზრახულობის წერილს ურთიერთდამაკავშირებელი სისტემის შესახებ შეთანხმების პროექტთან დაკავშირებით.

გადაწყვიტეს მიიღონ შესაბამისი მარეგულირებელი ნორმები, რომელიც მიზნად ისახავს გრძელვადიან თანამშრომლობას ენერგეტიკის სფეროში, საკუთარ საზღვრებზე ელექტროენერჯის იმპორტისა და ექსპორტის ხელშეწყობას და რეგიონში ეკონომიკური საქმიანობის წახალისებას, ასევე სტაბილური და ხელსაყრელი პირობების შექმნას,

შეთანხმდნენ რა აღნიშნული მიზნების შესრულების შესაბამისად გააფორმონ შედეგი შეთანხმება (შემდგომში წოდებული, როგორც ეს "შეთანხმება).

მუხლი 1

განმარტებები და ინტერპრეტაცია

1. განმარტებები

"სიმბლავრის გადანაწილება" ან "ALC" მეგავატების შემთხვევაში გულისხმობს შესაბამისი ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზისათვის გადანაწილებული მთლიანი სიმბლავრის რაოდენობას.

"ხელმისაწვდომი გადამცემი სიმბლავრე" ან "ATC" გულისხმობს NTC-ის ნაწილს, რომელიც შემდგომი კომერციული საქმიანობებისათვის ყოველი გადანაწილების ფაზის შემდეგ რჩება ხელმისაწვდომი და შეთავაზებულია მომხმარებლებისათვის ახათვისებლად. ATC გამოითვლება, როგორც ბორჩხა-ახალციხის ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზის გამტარუნარიანობას გამოკლებული არახელმისაწვდომი სიმბლავრე.

"ბორჩხა-ახალციხის ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზი" წარმოადგენს 400 კვ. გადამცემი სისტემის ურთიერთდამაკავშირებელ ხაზს, რომელზეც, არსებული შეთანხმებების შესაბამისად, მხარეები შეთანხმდნენ ააშენონ ბორჩხასა (თურქეთის რესპუბლიკა) და ახალციხეს (საქართველო) შორის, რომელიც იქნება ელექტროენერჯის ტრანს-სასაზღვრო გადამცემი საშუალება და მოიცავს მულმივი დენის ჩანართს და არსებულ შეთანხმებით გათვალისწინებულ სხვა დანადგარებს, და რომელიც აშენებულ იქნება ENTSO-E ს მოთხოვნების შესაბამისად.

"კომერციული გადაცემის უფლების მესაკუთრე" წარმოადგენს იურიდიულ პირს, რომელსაც აქვს უფლება გამოიყენოს ურთიერთდამაკავშირებელი სიმბლავრე ელექტროენერჯის გაცვლის მიზნით, განსაზღვრული მეგავატებით".

"ელექტროენერჯის ურთიერთდამაკავშირების შეთანხმებები" გულისხმობს ურთიერთდამაკავშირებელი ინფრასტრუქტურების ოპერირების შესახებ შეთანხმებას და ყველა სხვა შეთანხმებებს TEIAS-ს, GSE-სსა და ETს შორის, რომელიც უკავშირდება ბორჩხა-ახალციხის დამაკავშირებელი ხაზის ოპერირებას, მასზე სიმბლავრის გადანაწილებასა და დისპეტჩერიზაციას.

“ელექტროენერჯით ვაჭრობა” გულისხმობს თურქეთის რესპუბლიკაში ან საქართველოში წარმოებული ელექტროენერჯის ყიდვა-გაყიდვას, ასევე ბორჩხა-ახალციხის ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზის მეშვეობით ერთი ქვეყნიდან მეორეში ტრანსპორტირებულ ელექტროენერჯიას.

“ENTSO-E” წარმოადგენს ელექტროენერჯის გადამცემა სისტემის ოპერატორთა ევროპულ ქსელს.

“ET” გულისხმობს შპს “ენერგოტრანს”, რომელიც საქართველოს ტერიტორიაზე ფლობს და აკონტროლებს გადამცემა სისტემის ნაწილს, რომელიც მოიცავს “ბორჩხა-ახალციხის” ურთიერთდამაკავშირებელ ხაზს, რომელიც დააკავშირებს თურქეთისა და საქართველოს ელექტროენერჯეტიკულ სისტემებს.

“არსებული შეთანხმებები” გულისხმობს იმ შეთანხმებებს, რომელიც აღწერილია პრეამბულაში.

“ფორს მატორის” მნიშვნელობა განმარტებულია 9.2 მუხლში.

“GSE” გულისხმობს შპს საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემას, რომელიც წარმოადგენს საქართველოს გადამცემა სისტემის ოპერატორს. იგი ფლობს და აკონტროლებს ელექტროენერჯის გადამცემა სისტემის ნაწილს, ასევე ახორციელებს დისპეჩინგისა და აკონტროლებს მთლიან საქართველოს ენერჯეტიკულ სისტემას, რომელიც ასევე მოიცავს “ბორჩხა-ახალციხის” ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზის ნაწილს საქართველოს ტერიტორიაზე, და რომელიც დააკავშირებს თურქეთისა და საქართველოს ელექტროენერჯეტიკულ სისტემებს

“ურთიერთდამაკავშირებელი ოპერირების შეთანხმება” გულისხმობს აღნიშნული შეთანხმების მე-8 მუხლში ნახსენებ ხელშეკრულებას TEIAS-ს, GSE-სსა და ET-ს შორის.

“ერთობლივი კომიტეტი” გულისხმობს ერთობლივ კომიტეტს, რომელიც დაფუძნებული და რეგულირებულია მე-10 მუხლის შესაბამისად.

“კანონები და რეგულაციები” გულისხმობს თითოეული მხარის კანონებსა და რეგულაციებს, პრეზიდენტისა და მთავრობის განკარგულებებს, აქტებს, კანონქვემდებარე აქტებს, მინისტრთა ბრძანებების, დადგენილებებისა და ყველა იმ დანართები ინსტრუმენტის ჩათვლით, რომელთაც კანონის ძალა აქვთ.

“განზრახულობის წერილი” გულისხმობს 2010 წლის 29 ივლისის განზრახულობის წერილს, რომელიც GSE-ისა და TEIAS-ის პოზიციებს ასახავს, “ურთიერთდამაკავშირებელი ინფრასტრუქტურების ოპერირების შესახებ შეთანხმების” პროექტისა (400 კვ-იანი ახალციხე-ბორჩხას გადამცემა ხაზის შესახებ) და მუდმივი დენის ჩანართის სტაბილური მუშაობის შესახებ.

“ქსელის გამტარუნარიანობა” (NTC) გულისხმობს ელექტროენერჯის გაცვლის მთლიან პროგრამას (ბორჩხა-ახალციხის გადამცემა ხაზის მეშვეობით) ორ, ურთიერთდამაკავშირებულ გადამცემა სისტემას შორის, რომელიც აკმაყოფილებს

შესაბამისი გადამცემი სისტემების მიერ გარკვეული დროის პერიოდისათვის აქტიური სიმბლავრის ნაკადის მიმართულებით დაწესებულ უსაფრთხოების სტანდარტებს.

“არახელმისაწვდომი სიმბლავრე” (NAC) ნიშნავს, რომ ბორჩხა-ახალციხის გადამცემი ხაზის NTC-ის ნაწილი, ორივე მხარის სისტემათა ოპერატორების ერთობლივი შეთანხმებით, კომერციული გადაცემის უფლების მფლობელისთვის არ არის ხელმისაწვდომი, იმ სპეციფიკური ტექნიკური და უსაფრთხოების პრობლემების გამო, რომელთა მოგვარებაც დაუყოვნებლივ შეუძლებელია.

“განახლებადი ენერჯის წყარო” გულისხმობს წყაროს, რომელიც ენერჯიას ბუნებრივად რეგენერაციული, მუდმივმოქმედი პროცესების შედეგად გამოიმუშავებს, მაგალითად ჩამოედინებული წყალი (ჰიდროელექტრო ენერჯია), მზის სინათლე (მზის ენერჯია), ქარი (ქარის ენერჯია), ტალღის ენერჯია, ბიოლოგიური პროცესები, მაგალითად, ანაერობული ცელა, გეოთერმული სითბოს ნაკადი და ა.შ.

“მოკლევადიანი გადაფიქვადი და ხელახალი განაწილება” გულისხმობს კომერციული გადაცემის უფლების მფლობელის მიერ მიკუთვნებული სიმბლავრის გარკვეული დროის მანძილზე არაფექტიურად, ან საერთოდ გამოუყენებლობის შემთხვევაში, ამ სიმბლავრის სხვა, პოტენციური კომერციული გადაცემის უფლების მქონისათვის განაწილებას.

“სახელმწიფო უფლებამოსილი ორგანო” გულისხმობს ნებისმიერი მხარის სახელმწიფო, რეგიონალურ, ან ადგილობრივ სახელისუფლო ორგანოს, სამინისტროს, დეპარტამენტს ან მარეგულირებელ, სამეთვალყურეო, კომპეტენტურ ორგანოს, პოლიტიკურ ქვედანაყოფს, სააგენტოს ან სასამართლო ორგანოს.

“სახელმწიფო ორგანიზაცია” გულისხმობს ნებისმიერ ორგანიზაციას (მათ შორის კომპანია, კორპორაცია, შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება, პარტნიორობა, შეზღუდული პარტნიორობა, საწარმო, ერთობლივი საწარმო, არაკომპინირებული ერთობლივი საწარმო, ასოციაცია, მინდობილი ან სხვა იურიდიული პირი, ორგანიზაცია ან საწარმო, რომელიც მოწყობილია ნებისმიერი ქვეყნის ან ქვედანაყოფის კანონების შესაბამისად), რომელიც ხელშეკრულების რომელიმე მხარე ფლობს აქციათა საკონტროლო პაკეტს, გააჩნია მზგავსი ეკონომიკური დაინტერესება, ან შეუძლია ამ ორგანიზაციის მენეჯმენტისა და პოლიტიკაში ჩარევა (პირდაპირ ან ირიბად).

“სისტემის ოპერატორი” გულისხმობს გადამცემი სისტემის, მათ შორის, ბორჩხა-ახალციხის გადამცემი ხაზის ოპერატორს.

“TEIAS” თურქეთის ელექტროენერჯის გადაცემის კორპორაციაა, რომელიც ბაზრისა და თურქეთის გადაცემის სისტემის ოპერატორს წარმოადგენს. იგი ფლობს და აკონტროლებს თურქეთის გადაცემის სისტემას და ახორციელებს ქვეყნის ელექტროენერჯეტიკული სისტემის ოპერატიულ კონტროლსა და დისპეჩინგისა და მართვის, მათ შორის, საქართველოსა და თურქეთის ელექტრო სისტემების დამაკავშირებელ ბორჩხა-ახალციხის გადამცემი ხაზის თურქულ ტერიტორიაზე მდებარე ნაწილის კონტროლს.

“ტერიტორია” ნებისმიერ მხარესთან მიმართებაში გულისხმობს სახმელეთო, საზღვაო, საჰაერო სივრცეს, სანაპირო ნაწილს, და თითოეული მათგანის თავზე მდებარე სპაჟელო

სიერცეს, რომელზეც ვრცელდება ამ მხარის იურისდიქცია და სადაც ეს მხარე იყენებს სუვერენულ უფლებებს, საერთაშორისო საჯარო სამართლის შესაბამისად.

“გადაცემის უფლებები” გულისხმობს კომერციული გადაცემის უფლების მფლობელის უფლებამოსილებას, მთლიანი ბორჩხა-ახალციხის ხაზის, ან მისი მონაკვეთის მეშვეობით განახორციელოს ელექტროენერჯის ტრანსპორტირება.

“გადაცემის სისტემა” გულისხმობს მაღალი ძაბვის სახელმწიფო გადამცემ სისტემას, მასთან დაკავშირებული ყველა ინფრასტრუქტურული ერთეულით.

“ტრანსპორტირება” გულისხმობს ელექტროენერჯის გადაცემას ნებისმიერი კანონიერი გარიგებით ან უფლების მინიჭებით.

“გამოყენების პერიოდი” გულისხმობს ბორჩხა-ახალციხის გადამცემა ხაზის განაწილებული სიმბლავრის (ALC) შესაბამისი ნაწილის კომერციული გადაცემის უფლების მქონისათვის გადანაწილების პერიოდს.

2. ინტერპრეტაცია

a) აღნიშნული შეთანხმების მუხლებად, პუნქტებად და სხვა ნაწილებად დაყოფა, ასევე სათაურების ჩასმა, ემსახურება მხოლოდ მითითებების მოხერხებულობას და გავლენას არ იქონიებს შინაარსზე და ინტერპრეტაციაზე.

b) თუ სხვაგვარად არ არის აღნიშნული, კონკრეტული მუხლის ან შესავალის მითითება მხოლოდ აღნიშნული შეთანხმების კონკრეტულ მუხლსა და შესავალს ეხება.

c) ტერმინები “აღნიშნული შეთანხმება”, “ამასთან”, “აქედან გამომდინარე” და “შემდგომში”, ეხება აღნიშნულ შეთანხმებას და არა მის რომელიმე მუხლს, ნაწილს ან დანაყოფს.

d) თუ სხვაგვარი მითითება არ არსებობს, ან თუ კონტექსტი ამას მოითხოვს, მხოლოდ რიცხვში გამოყენებული სიტყვები მრავლობით რიცხვსაც გულისხმობს, და –პირიქით.

e) სქესის აღნიშნული სიტყვები, გულისხმობს ყველა სქესს.

f) სიტყვებს “მოიცავს”, “შედის”, “მათ შორის” იგულისხმება, რომ უნდა მოჰყვებოდეს სიტყვა - “შეზღუდვის გარეშე”.

g) თითოეული მითითება შეთანხმებაზე, მათ შორის არსებულ ხელშეკრულებებსა და დოკუმენტზე, ნებისმიერ დროს გატეხული უნდა იქნეს როგორც მითითება შესაბამის ხელშეკრულებაზე ან დოკუმენტზე, რომელშიც შესაძლოა შესულია ცვლილება. მისი პირობების თანახმად.

h) აღნიშნულ შეთანხმებაში პერიოდის ან დროის პერიოდების მითითებისას, აღნიშნული პერიოდები საეჭვოობისას უნდა დასრულდეს შესაბამისი პერიოდის იოლო დლის დამის 12 საათზე, თუ სხვაგვარად არ არის მითითებული.

i) იმ შემთხვევაში, თუ საჭიროა ერთი მხარის მიერ მეორე მხარის თანხმობის ან დასტურის მიღება, ასეთი. თანხმობა ან დასტური დაუსაბუთებლად არ უნდა იქნას შეფერხებული ან გადავადებული.

მუხლი 2

შეთანხმების საგანი და ფარგლები

1. წინამდებარე შეთანხმება განსაზღვრავს იმ პრინციპებს, რომლებზეც დამყარებულია მხარეთა ვალდებულება, ხელი შეუწყონ ბორჩხა-ახალციხის ურთიერთდამაკავშირებელი გადამცემი ხაზის მეშვეობით ელექტროენერჯის გატარებას და რომლის საფუძველზეც მათ, ან მათ მიერ უფლებამოსილმა სახელმწიფო საწარმოებმა უნდა აწარმოონ მოლაპარაკება ურთიერთდამაკავშირებელი ინფრასტრუქტურების ოპერირების შესახებ მერვე მუხლში აღწერილი შეთანხმების დადებისა და უერთიერთდამაკავშირებელი ხაზის შესახებ იმ ხელშეკრულებების დადების მიზნით, რომლებიც მიმართულია ბორჩხა-ახალციხის ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზის ეფექტური და ურთიერთსასარგებლო ოპერირებისაკენ.
2. ეს პრინციპები მოიცავს, საერთაშორისო დონეზე მიღებული წესების გამოყენებას, რომლებიც გათვალისწინებულია იმ საერთაშორისო ვაჭრობისა და ინვესტირების ხელშეკრულებებში, რომელთა ხელმოწერსაც წარმოადგენს თითოეული მხარე.
3. წინამდებარე შეთანხმება ასახავს მხარეთა განზრახვას:
 - a) ერთობლივად განახორციელონ ბაზრის და ელექტროენერჯის გადამცემი სისტემის ინფრასტრუქტურის განვითარება საქართველოს და თურქეთის რესპუბლიკას შორის ელექტროენერჯით ვაჭრობის პირობების გაუმჯობესების მიზნით; და
 - b) მიმართონ ძალისხმევა, რათა განახორციელონ არსებული გეგმების რეალიზება თურქეთის რესპუბლიკასა და საქართველოს შორის, ელექტროენერჯის გადამცემი ინფრასტრუქტურის საშუალებების განვითარების მიზნით.

მუხლი 3

მიზნები

წინამდებარე შეთანხმების მიზნებია:

- a) მხარეთა შორის სოციალურ, ეკონომიკურ და ტექნიკურ საკითხებში თანამშრომლობის გაზრდა და გაძლიერება, საქართველოსა და თურქეთის რესპუბლიკაში მყიდველებსა და გამყიდველებს შორის კონკურენტუნარიან ბაზარზე ელექტროენერჯით ვაჭრობის წარმატებით განხორციელების მეშვეობით.
- b) ურთიერთდამაკავშირებელი საშუალებების ოპერირების მართვისთვის საჭირო შეთანხმებისა და პირობების განსაზღვრა, ბორჩხა-ახალციხის ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზით ელექტროენერჯის იმპორტისა და ექსპორტის განხორციელების მიზნით.

მუხლი 4

შიდასახელმწიფოებრივ კანონმდებლობასთან შეთანხმების მიმართობა

თითოეული მხარე ადასტურებს და იძლევა გარანტიებს:

- a) აღნიშნული შეთანხმების შესრულება შედის მათ კომპეტენციაში;
- b) წინამდებარე შეთანხმების პირობებსა და რომელიმე ეროვნულ კანონთან ან მარეგულირებელ წესთან ინტერესთა კონფლიქტის არსებობის შემთხვევაში, უპირობესობა მიენიჭება წინამდებარე შეთანხმების პირობებს.

მუხლი 5

შეთახმების შესრულება

- 1. მხარეები იღებენ ვალდებულებას ითანამშრომლონ შეთანხმებით გათვალისწინებული ვალდებულების შესრულებისა და ორ ქვეყანას შორის ელექტროენერჯით ვაჭრობის განხორციელებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნის მიზნით. მხარეები შეთანხმდნენ, რომ უზრუნველყონ შემდეგი: წინამდებარე შეთანხმება და შეთანხმება ელექტროენერჯის ურთიერთდამაკავშირების შესახებ სავალდებულო იყოს თოთოეული ორგანოსათვის (მათ შორის ნებისმიერი სახელმწიფო ორგანო), რომელიც ლიცენზირებულია ან მინიჭებული აქვს უფლებამოსილება განახორციელოს

- წინამდებარე შეთანხმით გათვალისწინებული ნებისმიერი ვალდებულება აღნიშნული ეხება თურქეთის რესპუბლიკას და საქართველოს.
2. თითოეული მხარე იღებს ვალდებულებას უზრუნველყოს და ზედამხედველობა გაუწიოს, რომ კანონები ან სახელმწიფო ორგანოების მიერ შემუშავებული წესები/რეგულაციები ხელმისაწვდომს ხდიდნენ ბორჩხა-ახალციხის უერთიერთდამაკავშირებელი ხაზის სიმძალდურის მაქსიმალური გამოყენებას შესაბამისი ტექნიკური მახასიათებლების შესაბამისად.
 3. თითოეული მხარე იღებს ვალდებულებას არ შეაფერხოს ბორჩხა-ახალციხის უერთიერთდამაკავშირებელი ხაზის ოპერირება, ქვეყნებს შორის ელექტროენერჯით ვაჭრობა და ელექტროენერჯის ტრანს-სასაზღვრო ტრანსპორტირება, გარდა იმ გარემოებებისა, რომლის დროსაც ამგვარი ექსპლუატაცია, შესაძლოა, უარყოფითად აისახოს მიწოდების უსაფრთხოებაზე და სანდოობაზე, ან გამოიწვიოს მაღალი საფრთხე ან საფრთხის წინაშე დააყენოს საზოგადოების ჯანმრთელობა, უსაფრთხოება და ქონება ან ეკოლოგიური გარემო.
 4. მხარეები შეთანხმდნენ ხელი შეუწყონ ATC –ის მაქსიმალური დონის მიღებას ბორჩხა-ახალციხის უერთიერთდამაკავშირებელ ხაზზე აღნიშნული უერთიერთდამაკავშირებელი ხაზის შეშვებით განხორციელებული ელექტროენერჯით ვაჭრობის ოპერირების მაქსიმალური ეფექტიანობის მისაღებად.
 5. მხარეები შეთანხმდნენ გამართონ შეხვედრები იმ სისწორით, რომელიც საჭირო იქნება აღნიშნული შეთანხმებით გათვალისწინებული მოლაპარაკებების წარმოებისა და შეთანხმებების მიღწევისათვის, ასევე ყველა სხვა შეთანხმების მიღწევის მიზნით, რომელიც აუცილებელია ელექტროენერჯის ვაჭრობის განხორციელებისათვის.

მუხლი 6

ATC და სიმძლავრის გადანაწილება

1. სიმძლავრის პირველი გადანაწილების დროს, 2012 წელს უერთიერთდამაკავშირებელი ხაზის ოპერირების დაწყებისას, ბორჩხა-ახალციხის უერთიერთდამაკავშირებელ ხაზზე ხელმისაწვდომი გადაცემის სიმძლავრე და გამტარუნარიანობა უნდა იყოს 350 მგვტ, რომელიც 2013 წლისათვის 650 მგვტ – მდე გაიზრდება, სამომავლოდ კი, ბაზრის მოთხოვნიდან და სისტემის ოპერირების პირობებიდან გამომდინარე მიაღწევს 1000 მგვტ-ს. აღნიშნული სიმძლავრის გადანაწილება უნდა მოხდეს შემდეგნაირად:
 - ა) არაუგვიანეს ყოველი წლის პირველი აგვისტოს, TEIAS –მა და სსე-მ/ენერგოტრანსმა ერთობლივად უნდა განსაზღვრონ და საჯაროდ განაცხადონ მომდევნო კალენდარული წლისათვის ან წლებს/წყვილის

ბორჩხა-ახალციხის უერთიერთდამაკავშირებელი ხაზის გამტარუნარიანობა. რაც შეეხება ბორჩხა-ახალციხის უერთიერთდამაკავშირებელი ხაზის ოპერირების პირველ - 2012 წელს, სათანადო სისტემის ოპერატორის მიერ შეტყობინება უნდა გაკეთდეს არაუგვიანეს 2012 წლის პირველი ივნისისა.

b) გადაცემის სიმძლავრის განაწილებისა და ოპერირების პრინციპები, ახევე, მუიდეველსა (იმპორტიორი) და გამუიდეველს (ექპორტიორი) შორის უერთიერთობები და დაგუვილი გადაცემისა და მიწოდების გრაფიკებთან დაკავშირებული ტექნიკური ოპერირების საკითხები განსაზღვრული იქნება უერთიერთდამაკავშირებელი ხაზის ოპერირების შესახებ შეთანხმებაში, ორივე მხარის მოქმედი კანონმდებლობის დებულებებისა და წინამდებარე შეთანხმების შესაბამისად. ნებისმიერ შემთხვევაში, ექსპორტიორი ქვეყანა იღებს გადაწყვეტილებას იმ ორგანიზაციის შესახებ რომელსაც ATC გაუნაწილდება. ექსპორტიორი ქვეყნის სისტემის ოპერატორმა მგორე მხარის სისტემის ოპერატორს უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია გამოყენების შესაბამისი პერიოდისთვის ექპორტიორების კონტრაქტით გათვალისწინებული სიმძლავრის შესახებ; ასევე, ნათელყოს ბაზრის მოთხოვნები მსგაეხი ექპორტიორ-იმპორტიორი ოპერატორებისთვის.

c) მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ხელმისაწვდომი გადაცემის სიმძლავრის განაწილების დროს პრიორიტეტი მიენიჭოს განახლებადი ენერჯიის წყაროდან წარმოებულ ელექტროენერჯიას.

2. მხარეებმა უნდა განახორციელონ ყველა საჭირო ქმედება, რათა უზრუნველყონ სათანადო ღლიცნზირებისა და ნებართვების გაცემის პროცესების დაწყება, იმ მიზნით, რომ მომდევნო კალენდარული წლის ან წლებისთვის განზღვრულ გამოყენების პერიოდში უზრუნველყოფილ იქნება ექსპორტ-იმპორტის წარმოება.
3. კომერციული პირის მიერ ბორჩხა-ახალციხის ხაზის მეშვეობით ექპორტ-იმპორტის წარმოება უნდა განხორციელდეს უერთიერთდამაკავშირებელი ოპერირების შეთანხმებისა და წინამდებარე შეთანხმების პირობების თანახმად.

მუხლი 7

ელექტროენერჯის ტრანსპორტირება

- 1 მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას ხელი შეუწყონ თურქეთის რესპუბლიკასა და საქართველოში ექსპორტისა და იმპორტის მიზნით წარმოებული ელექტრო ენერჯის ტრანსპორტირებას და ელექტრო ენერჯით საზღვართშორის ვაჭრობას TEIAS GSE და ET გადამცემი სისტემების გამოყენებით მხარეები ასევე კისრულობენ ვალდებულებას განახორციელონ ყველა აუცილებელი ქმედება რომელიც აუცილებელი იქნება ელექტრო ენერჯის ტრანსპორტირების ან ელექტრო ენერჯით ვაჭრობის შეფერხების პრევენციისათვის
- 2 მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას ბორჩხა ახალციხის გადამცემი ხაზის მეშვეობით უზრუნველყონ საქართველოსა და თურქეთის რესპუბლიკას შორის ელექტროენერჯის ნაკადებისათვის ელექტრო ენერჯის გადამცემი ხაზის სისტემური ხელმისაწვდომობა
- 3 ბორჩხა ახალციხის ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზის გამტარუნარიანობის გამოყენება მოხდება კომერციული გადაცემის უფლების მქონე პირების მიერ ურთიერთდამაკავშირებელი ოპერირების შეთანხმების შესაბამისად
- 4 გამყიდველებს (ექსპორტიორებს) და შემძენებს (იმპორტიორებს) უფლება აქვთ რეზერვში დაიტოვონ ურთიერთდამაკავშირებელი ხაზის გამტარუნარიანობის წაწილი რომლის ოდენობა და გამოყენების პირობებიც განისაზღვრება ურთიერთდამაკავშირების ოპერირების შეთანხმებით

მუხლი მე-8

შეთანხმება დამაკავშირებელი ხაზის ოპერირებაზე

- 1 იღებენ რა მხედველობაში განზრახულობის წერილს მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას ~~დანიშნონ~~ გადაცემის სისტემის ოპერირებაზე პასუხისმგებელი შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოები (ლიცენზიანტები ან სისტემის ოპერატორები) რომლებიც ერთობლივად შეიმუშავენ და ხელს მოაწერენ დამაკავშირებელი ხაზის ოპერირების შესახებ შეთანხმებას არაუგვიანეს 2012 წლის 1 ივნისისა ან ბორჩხა ახალციხის დამაკავშირებელი ხაზის სამშენებლო სამუშაოების დასრულებისთანავე საქართველოს და თურქეთის ტერიტორიაზე რომელი ქვეყნის ტერიტორიაზეც დასრულდება უფრო ადრე
- 2 დამაკავშირებელი ხაზის ოპერირების შესახებ შეთანხმება განსაზღვრავს ელექტროენერჯის გადამცემ სისტემებზე მიერთების ზირობებს ელექტროენერჯით ტრანსსაზღვრო ვაჭრობისათვის და ასევე გადატვირთვის მართვის ეფექტურ მექანიზმებს რომლებიც ხელს შეუწყობს საქართველოსა და თურქეთის რესპუბლიკას შორის ელექტროენერჯით ყოველდღიურ ყოველკვირეულ ყოველთვიურ თუ კოველწლიურ ვაჭრობას

- 3 მხარეები თანხმდებიან ქსელის უსაფრთხო ოპერირების სტანდარტების დაცვით უზრუნველყოფნის ბორჩხა ახალციხის დამაკავშირებელი ხაზის და მასთან დაკავშირებული გადაცემის ქსელების მაქსიმალურ შესაძლებლობებზე ხელმისაწვდომობა ბზრის მონაწილეთათვის
- 4 მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას ბორჩხა ახალციხის დამაკავშირებელი ხაზზე დაშვებაზე უპირატესობა მიანიჭონ ახლადაშენებულ სადგურებში განახლებადი ენერჯის წყაროებიდან ექპორტისა და იმპორტის მიზნებისათვის წარმოებულ ელექტრო ენერჯიას
- 5 მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას შეიმუშაონ შეთანხმებული და კოორდინირებული პროცედურები ბზრის მონაწილეთათვის რათა წინასწარ იქნას დათქმული ბორჩხა ახალციხის დამაკავშირებელი ხაზით სარგებლობის კონკრეტული ვადა განსაზღვრული დროის მონაკვეთში სარგებლობისათვის ვადა უნდა განისაზღვროს ისე რომ სისტემის ოპერატორს მიეცეს შესაძლებლობა ხელახლა გაანაწილოს გამოუყენებელი სიმძლავრე დროის შემდგომ მონაკვეთზე
- 6 მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას შეიმუშაონ თანმიმდევრული მიდგომა ბორჩხა ახალციხის დამაკავშირებელი ხაზის გამოუყენებელი სიმძლავრის მოკლევადიანი გადაყიდვებისა და ხელახლა გადანაწილების მიმართ როდესაც გადაცემის უფლების მქონე პირი დროულად შეატყობინებს დასიპეჩერო ცენტრს ან ელექტროენერჯის დისკეტრიაზე პასუხისმგებელ სახელმწიფო ორგანოს რომ ის არ გამოიყენებს ან გამოიყენებს უფრო ნაკლებ სიმძლავრეს მოკლევადიანი ფორსმაჟორული სიტუაციის ან სხვა მიზეზის გამო

მუხლი 9

ფორსმაჟორი

- 1 პასუხისმგებლობა წინამდებარე შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულების განუხორციელებლობის ან ვალდებულების განუხორციელების დაგვიანებისათვის გამოირიცხება თუ ვალდებულების განუხორციელებლობა ან განუხორციელების დაგვიანება გამოწვეულია 9.2 მუხლით განსაზღვრული ფორსმაჟორული გარემოებების გამო

2 ფორსმაჟორი შეთანხმების მხარეთათვის შემოიფარგლება შემდგომით

- a) ბუნებრივი კატასტროფები (მიწისძვრა მეწყერი ციკლონები წყალდიდობები ხანძრები მეხი მოქცევა ვულკანური ამოფრქვევები და სხვა მსგავსი ბუნებრივი მოვლენები)

- b) ომი სუვერენულ სახელმწიფოებს შორის თუ ომის ინიციატორი საერთო შორისო სამართლით დამკვიდრებული პრინციპების თანახმად არ არის ამ შესაბამისი მხარე ტერორისტული აქტები აჯანყებები სახელმწიფო გადატრიალებები და
- c) საერთაშორისო ემბარგოები სხვა სახელმწიფოების მიმართ

ამ მუხლის a b და c ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული პირობები ფორსმაჟორულად ჩაითვლება თუ კი აღნიშნული მდგომარეობა არ ექვემდებარება შეთანხმების მონაწილე მხარის კონტროლს და თუ ამ მუხლის a b და c ქვეპუნქტებში გათვალისწინებული ვითარება არ არის გამოწვეული მონაწილე მხარის ან მონაწილე მხარის თანამდებობის პირის ან მისი რომელიმე სახელმწიფო ორგანოს დაუდევრობის გამო (ან ამ შეთანხმების რაიმე ფორმით დარღვევის გამო)

- 3 წინამდებარე შეთანხმებაში არაფერი ეწინააღმდეგება მონაწილე მხარის უფლებას მიიღოს ყველა ზომა რასაც ჩათვლის საჭიროდ გონიერულ ფარგლებში მისი ტერიტორიისა და ქონების სუვერენიტეტისა და უსაფრთხოების დასაცავად ან მისი მოქალაქეებზე და მათი საკუთრების დაცვასა და უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად ფორსმაჟორული შემთხვევების დროს
- 4 თუ მხარე ვერ ასრულებს წინამდებარე შეთანხმებით ნაკისრ ვალდებულებას ფორსმაჟორული ძდგომარეობის გამო ის ვალდებულია დაუყოვნებლივ წერილობითი ფორმით შეატყობინოს ამის შესახებ მეორე მხარეს შეტყობინება უნდა მოიცავდეს

a) მითითებას იმ ვალდებულების ან ვალდებულების ნაწილის შესახებ რომლის შერულებასაც ვერ ახერხებს მხარე,

b) ფორსმაჟორული ვითარების დეტალურ აღწერას

c) იმ დროის დაახლოებით მონაკვეთს რომლის განმავლობაშიც გაგრძელდება ფორსმაჟორული ვითარება

d) იმ ზომების განსაზღვრას რომელიც უნდა განახორციელოს მხარემ რათა გამოსწორდეს ან თავიდან იქნას აცილებული ფორსმაჟორული გარემოება ან ფორსმაჟორული მდგომარეობით გამოწვეული შედეგი ან ზემოქმედება

ასეთი ფორმით შეტყობინების შემდგომ და ფორსმაჟორული მდგომარეობის განმავლობაში ყველა ვალდებულება რიმელიც ვერ სრულდება ფორსმაჟორის გამო გარდა ფულის გადახდის ვალდებულებისა რაც გამომდინარეობს აღნიშნული შეთანხმებით გათვალისწინებული საქმიანობებიდან შეჩერებულ იქნება

- 5 მხარემ რომელიც ვერ ახორციელებს ნაკისრ ვალდებულებებს ფორსმაჟორული მდგომარეობის გამო უნდა მიმართოს მისთვის ხელმისაწვდომ ყველა იმ გონივრულ საშუალებას და გაიღოს შესაბამისი სახსრები რაც აუცილებელია და გონივრულია რათა აცილებულ ან გამოსწორებულ იქნას ფორსმაჟორი და განაახლოს წინ მდებარე შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების სრულად შესრულება გინორულად მოკლე ვადებში
- 6 მხარემ რომელიც ვერ ახორციელებს წინამდებარე შეთანხმებით ნაკისრ ვალდებულებებს (გარდა ფულის გადახდის კალდებულებისა) ფორსმაჟორის გამო უნდა მიიღოს ყველა ზომა და ასევე უნდა უზრუნველყოს შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოს ან სახელმწიფო საწარმოს მიერ ყველა იმ ქმედების განხორციელება რომლებიც გონივრულ ფარგლებში აეცილებელია იმ დანაკარგების შესამცირებლად რომელიც განიცადა მეორე მხარემ ფორსმაჟორული ვითარების განმავლობაში და მის შედეგად

მუხლი 10

ერთობლივი კომიტეტი

მხარეებმა შეთანხმების ძალაში შესვლიდან 60 დღის განმავლობაში უნდა შექმნან ერთობლივი კომიტეტი რათა ითანამშრომლონ ამ შეთანხმების სათანადოდ შესრულების ინფორმაციის გაცვლის დაეების გადაწყვეტის შეხვედრების გამართვისა და კონსულტაციების და ამ შეთანხმების საფუძველზე და მასში განსაზღვრული სხვა ფუნქციების განხორციელების მიზნით

მუხლი 11

დავების გადაწყვეტა

- 1 მხარეები ამ შეთანხმების გამოყენებასთანან მის ინტერპრეტაციასთან დაკავშირებულ დავებს გადაწყვეტენ დიპლომატიური არხების მეშვეობით
- 2 თუ შეუძლებელია მხარეების მიერ დავების გადაწყვეტა დიპლომატიური არხებით ან ერთობლივი კომიტეტის მეშვეობით 90 დღის განმავლობაში ერთ ერთ მხარეს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება მეორისათვის წერილობითი შეტყობინების მეშვეობით რათა წარადგინოს განაცხადი დავის საბოლოო და სავალდებულო გადაწყვეტისთვის საგანგებო (ad hoc) ტრიბუნალს განაცხადი უნდა შეიცავდეს სარჩელის ძირითად არსს და დასაკმაყოფილებელ მოთხოვნას ან ან უფლებების აღდგენის საშუალებას (მათ შორის ს.სამართლო განჩინება უფლება მოკვლეობების დადგენის თაობაზე) ასევე უნდა შეიცავდეს მასთან დაკავშირებული თანხების ოდენობის განსაზღვრას
- 3 ამგვარი საგანგებო საარბიტრაჟო ტრიბუნალი უნდა შეიქმნას შემდეგნაირად

- a) პროცესის წამომწყებმა მხარემ უნდა დანიშნოს ტრიბუნალის ერთი წევრი და დანიშვნის შესახებ აცნობოს დაეის მეორე მხარეს 112 მუხლის შესაბამისად ძეორე ძხარის მიერ გამოგზავნილი შეტყობინების მიღებიდან 30 დღის განმავლობაში
- b) 112 მუხლით განსაზღვრული წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან 60 დღის განმავლობაში მეორე მხარემ უნდა დანიშნოს ტრიბუნალის ერთი წევრი თუ დანიშვნა არ განხორციელდა დღგენილ ვადაში მოსარჩელე მხარეს შეუძლია 112 მუხლით განსაზღვრული წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან 90 დღის განმავლობაში მოითხოვოს რომ ამგვარი დანიშვნა განხორციელდეს 113 მუხლის (d) ქვეპუნქტის შესაბამისად
- c) მესამე წევრი რომელიც არ შეიძლება იყოს მონაწილე მხარის მოქალაქე ან ეროვნების უნდა დანიშნოს მხარეთა მიერ ეს წევრი იქნება ტრიბუნალის პრეზიდენტი თუ 112 მუხლით განსაზღვრული წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან 150 დღის განმავლობაში მხარეები ვერ შეთანხმდებიან მესამე წევრის დანიშვნაზე, ამგვარი დანიშვნა უნდა განხორციელდეს 113 მუხლის (d) ქვეპუნქტის შესაბამისად, ერთ-ერთი მხარის მოთხოვნის შესაბამისად წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან 180 (სს ოთხმოცი) დღის განმავლობაში
- d) ამ ქვეპუნქტის შესაბამისად მოთხოვნილი დანიშვნები უნდა განხორციელდეს მუდმივოქმედი საერთაშორისო საარბიტრაჟო სასამართლოს გერელალური მდიანის მიერ ამგვარი მოთხოვნის მიღებიდან 30 (ოცდაათი) დღის განმავლობაში თუ გენერალური მდიანი ვერ ასრულებს ამ ამოცანას დანიშვნა უნდა განხორციელდეს ბიუროს პირველმა მდიანმა თუ ეს უკანასკნელიც თავის მხრივ ვერ ასრულებს ამ ამოცანას დანიშვნა უნდა განხორციელდეს ყველაზე უფროსი მოადგილის მიერ
- e) 113 მუხლის a) - d) ქვეპუნქტებით განსაზღვრული დანიშვნები უნდა განხორციელდეს დანიშნული წევრების კვალიფიკაციის და გამოცდილების გათვალისწინებით განსაკუთრებით კი იმ საკითხებში რომლებსაც მოიცავს წინამდებარე შეთანხმება
- f) ძხარეებს შორის საპირისპიროზე შეთანხმების არარსებობის შემთხვევაში საარბიტრაჟო წესებად გამოიყენება UNCITRAL-ის (United Nations Commission on International Trade Law) საარბიტრაჟო წესები მხარეების ან არბიტრების მიერ დადგენილ ფარგლებში ტრიბუნალი გადაწყვეტილებებს იღებს ხმათა უმრავლესობით
- g) ტრიბუნალის დაეას გადაწყვეტს ამ შეთანხმებისა და საერთაშორისო სამართლის სათანადო ნორმების და პრინციპების შესაბამისად
- h) არბიტრაჟის გადაწყვეტილება საბოლოო და სავალდებულო მხარეებისათვის

- l) ტრიბუნალის ხარჯები და მათ შორის მისი წევრებისთვის განკუთვნილი ანაზღაურება (ც თანაბრად ნაწილდება მხარეებზე თუმცა ტრიბუნალს შეუძლია თავისი შეხედულებისამებრ დააკისროს რამელიმე მხარეს ხარჯების უფრო მეტი წილის ანაზღაურება
- j) თუ მხარეები სხვაგვარად არ შეთანხმდებიან ტრიბუნალი შეიკრიბება ჰააგაში და გამოიყენებს მუდმივმოქმედი საარბიტრაჟო სასამართლოს შენობა ნაგებობებს
- k) გადაწყვეტილების ასლი შეინახება სამდივნოში და საზოგადოდ საჯარო გახდება

მუხლი 12

ცვლილებები

- 1 ამ შეთანხმებაში ნებისმიერ დროს შესაძლოა შეტანილ იქნას ცვლილებები მხარეთა ორმხრივი წერილობითი თანხმობის საფუძველზე მხარეთა დიპლომატიური არხების გამოყენებით ცვლილებებში ძალაში შედის ამ შეთანხმების მუხლი 14 მუხლით აღდგენილი ზამთრულუბრივი პროცედურის შესაბამისად მხარეები იღებენ ვალდებულებას უზრუნველყონ ნებისმიერი შესწორების ძალაში შესვლა არაუგვიანეს სამი თვისა მხარეების მიერ იმ დოკუმენტის ხელმოწერიდან სადაც დაფიქსირდება მათი თანხმობა ამგვარი ცვლილების შესახებ
- 2 მხარეები თანხმდებიან რომ კომერციული სახელის ცვლილება რეორგანიზაცია (შერწყმა გაყოფა ან შეცვლა) ან ნებისმიერი ფორმის ცვლილება იურიდიული ფორმის ან სტატუსის სისტემის ოპერატორის ან მხარეების სისტემის ოპერატორების მათ შორის TEIAS, GSE და ET არ შეზღუდავს ამ შეთანხმების მოქმედების ფარგლებს და ვალდებულებებს ზემოხსენებულ სისტემის ოპერატორების პასუხისმგებლობები და მოვალეობები სრულად იქნება შესრულებული მათი საშარტალშემკვიდრეების მიერ საჭიროების შემთხვევაში მხარეები დიპლომატიური არხების მეშვეობით აცნობებენ ერთმანეთს ამგვარი ცვლილებების შესახებ

მუხლი 13

მოქმედების გადა და შეწყვეტა

ეს შეთანხმება ძალაშია 10 (ათი) წლის ვადით და ავტომატურად გააგრძელდება მომდევნო 10 (ათი) წლით მანამ სანამ ერთ ვრთი მხარე დიპლომატიური რხების მეშვეობით შეატყობინებს მეორე მხარეს თავისი სურვილის შესახებ შეწყვიტოს მეთანხმება ამგვარ განზრ ხვაძლე 6 თკით ადრკ

მუხლი 14
ძალაში შესვლა

- 1 ეს შეთანხმება ძალაში შედის იმ უკანასკნელი წერილობითი შეტყობინების მიღების თარიღიდან რომლის მეშვეობითაც მხარეები დიპლომატიური არხების მეშვეობით ატყობინებენ ერთმანეთს რომ ამ შეთანხმების ძალაში შესვლისათვის საჭირო შეიქმნა შესაბამისი კანონმდებლობით დადგენილი ყველა მოთხოვნა დაკმაყოფილებულია
- 2 მხარეები ასევე თანხმდებიან ამ მუხლის შესაბამისად რეგულარულად აცნობონ ერთმანეთს წინამდებარე შეთანხმების რატიფიკაციის პროგრესის შესახებ

მუხლი 15

დანაკვებით დღეწლებები

ეს შეთანხმება მიზნად ისახავს გამობატოს მხარეების საბოლოო შეთანხმებები ამ შეთანხმებაში ჩამოყალიბებულ საკითხებზე ყველა წინა წერილობითი თუ ზეპირი წარმომადგენლობა შეხედულებები შეთავაზებები თუ სხვა ნებისმიერი სახის კომუნიკაციები ამ შეთანხმების პირობებთან დაკავშირებით გაუქმებულია შესაბამისად

ამის დასტურად ქვემოთ ხელისმომწერი შესაბამისად უფლებამოსილი ხელმოწერაზე ადასტურებენ შეთანხმებას ხელის მოწერით

შესრულებულია 2012 წლის 20 იანვარს ორ ორიგინალად თურქულ, ქართულ და ინგლისურ ენებზე ყველა ტექსტი თანაბრად ავთენტურია შეთანხმების ინტერპრეტაციასთან დაკავშირებით წარმოშობილი ნებისმიერი უთანხმოების შემთხვევაში ინგლისურ ტექსტს ენიჭება უპირატესობა

თურქეთის რესპუბლიკის სახელით

თანერ ილდიზ

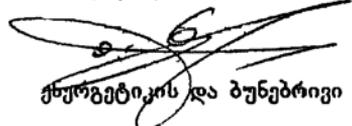

ენერჯეტიკის და ბუნებრივი

რესურსების მინისტრი

საქართველოს სახელით

ალექსანდრე ხეთაგური

ენერჯეტიკის და ბუნებრივი

რესურსების მინისტრი

[TURKISH TEXT – TEXTE TURC]

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE GÜRCİSTAN ARASINDA

AHISKA-BORÇKA ENTERKONNEKSİYON HATTI YOLUYLA SINIR ÖTESİ ELEKTRİK TİCARETİNE İLİŞKİN

ANLAŞMA

DİBACE

Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan (bundan böyle tek tek “Taraflar” ve birlikte “Taraflar” olarak veya uygun olduğunda “Türkiye Cumhuriyeti” ve “Gürcistan” olarak anılacaktır)

Taraflar arasındaki sosyal, ekonomik ve teknik işbirliğini ve bölgedeki sürdürülebilir kalkınmayı güçlendirmeyi **ARZU EDEREK,**

Elektrik alanında sınır ötesi ticareti teşvik etme ve arttırmaya, elektrik üretimi ve iletimi alanında kamu ve özel kuruluşlarca yapılacak yatırımları ve sınır ötesi Elektrik Ticareti’nin eşit ve ayrımcı olmayan şartlarda uygulanmasını teşvik etmeye yönelik önlemleri almaya hazır olduklarını **AÇIKLAYARAK,**

Mevcut ve gelecekteki enterkoneksiyon hatları yoluyla düzgün ve kesintisiz sınır ötesi Elektrik Ticareti’nin önemini **FARKINDA OLARAK,**

Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından temsil edilen Türkiye Hükümeti ve Gürcistan Enerji Bakanlığı tarafından temsil edilen Gürcistan Hükümeti arasında Ankara’da imzalanan 13 Eylül 2007 tarihli Enterkoneksiyona İlişkin Mutabakat Zaptı, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Gürcistan Enerji Bakanlığı tarafından temsil edilen Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan arasında Ankara’da imzalanan 29 Temmuz 2009 tarihli Elektrik Enterkoneksiyonlarını Daha Fazla Geliştirmeye İlişkin Mutabakat Zaptı, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Gürcistan Enerji Bakanlığı tarafından temsil edilen Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan arasında İstanbul’da imzalanan 29 Eylül 2010 tarihli Enterkoneksiyona İlişkin Mutabakat Zaptı’nı ve 400kV’luk Borçka-Ahıska Enterkoneksiyon Hattı için 9 Eylül 2009 tarihli Tesis Anlaşmasını ve TEİAŞ ile GSE arasında taslak bir enterkoneksiyon anlaşmasına ilişkin 29 Temmuz 2010 tarihli Niyet Mektubunu **GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK,**

Enerji alanında uzun vadeli işbirliğinin geliştirilmesini, sınırları boyunca elektrik ithalat ve ihracatının teşvik edilmesini ve bölgedeki ekonomik faaliyetler için istikrarlı ve olumlu şartların desteklenmesi ve oluşturulmasını amaçlayan ilgili hükümleri uygulamaya koymak konusunda **KARARA VARARAK**,

Söz konusu bu amaçlar ve işbu anlaşma altında belirtilen amaçlar uyarınca işbu Anlaşmayı (bundan böyle “Anlaşma” olarak anılacaktır) akdetmeye **KARAR VERMİŞLERDİR**.

MADDE 1

Tanımlar ve Yorumlama

1. Tanımlar

Önsöz de dahil olmak üzere, işbu Anlaşma’da kullanılmış büyük harfli terimler aşağıdaki anlamlara gelmektedir:

“Tahsis Edilmiş Kapasite” veya “TEK”, ilgili enterkonneksiyon hattı için MW olarak tahsis edilen kapasitenin toplam miktarı anlamına gelmektedir.

“Kullanıma Açık Kapasite” veya “KAK”, Net Transfer Kapasitesi’nin (NTK) tahsisat yönteminin her aşamasından sonra ileriki ticari faaliyetler için emreamade kalan ve kullanıcıların kullanımına sunulan kısmı anlamına gelmektedir. KAK, Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı’nın Net Transfer Kapasitesi’nden Kullanıma Kapalı Kapasite çıkarılarak hesaplanır.

“Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı”, Mevcut Anlaşmalar uyarınca, Tarafların Türkiye Cumhuriyeti’nde Borçka ve Gürcistan’da Ahıska arasında sınır ötesi bir elektrik iletim arayüz tesisi olarak ve Mevcut Anlaşmalar altında tanımlanan “sırt-sırta-dönüştürücü merkezini” ve diğer tesisleri içerecek şekilde, ENTSO-E şartlarına uygun olarak inşa etmek üzere anlaşmaya vardıkları 400kV’luk enterkonneksiyon hattı anlamına gelmektedir.

“Ticari İletim Hakkı Sahibi”, MW olarak ifade olunan elektrik alışverişleri için Enterkonneksiyon Kapasitesi’ni kullanma hakkına sahip olan tüzel kişi anlamına gelmektedir.

“Elektrik Enterkonneksiyon Anlaşmaları”, TEİAŞ, GSE, ET arasındaki Enterkonneksiyon İşletim Anlaşması ve Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı’nın işletimi, kapasitesinin tahsisi ve tevziine ilişkin diğer tüm ilgili Anlaşmalar anlamına gelmektedir.

“Elektrik Ticareti”, Türkiye Cumhuriyeti ya da Gürcistan’da üretilen ve Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı yoluyla ülkelerden birinin hükümler alanından diğerine ulaştırılan elektriğin alımı ve/veya satımı anlamına gelmektedir.

“ENTSO-E”, Elektrik için İletim Sistemi Operatörleri Avrupa Şebekesi anlamına gelmektedir.

“ET”, Türkiye ile Gürcistan elektrik şebekelerini birbirine bağlayacak olan Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı da dahil olmak üzere Gürcistan Topraklarında İletim Sisteminin bir kısmına sahip olan ve bir kısmını kontrol eden Energotrans Limited Şirketi anlamına gelmektedir.

“Mevcut Anlaşmalar”, Dibace’de tanımlanan anlaşmalar anlamına gelmektedir.

“Mücbir Sebep”, Madde 9.2 altında açıklanan anlama gelmektedir.

“GSE”, Gürcistan İletim Sisteminin bir kısmına sahip olan ve bir kısmını kontrol eden ve Türkiye ile Gürcistan elektrik şebekelerini birbirine bağlayacak olan Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattının Gürcistan topraklarında bulunan kısmı da dahil olmak üzere Gürcistan enerji sisteminin operasyonel tevzii ve denetimini yürüten Gürcistan İletim Sistemi Sistem İşleticisi olan Gürcistan Devlet Elektrosistem Limited Şirketi anlamına gelmektedir.

“Enterkonneksiyon İşletme Anlaşması”, TEİAŞ, GSE ve ET arasında yapılan ve işbu Anlaşma’nın 8. Madde’sinde tanımlanan anlaşma anlamına gelmektedir.

“Ortak Komite”, 10. Madde uyarınca kurulan ve yönetilen ortak komite anlamına gelmektedir.

“Kanunlar ve Yönetmelikler”, ilgili Taraflardan her birinin Başkanlık ve Hükümet kararnamelerini, yasalarını, yönetmeliklerini, bakanlık talimatlarını, karar ve kurallar da dahil olmak üzere ikincil mevzuatını ve kanun hükmünde olan benzer nitelikteki diğer tüm belgelerini kapsayan kanunlar ve yönetmelikleri anlamına gelmektedir.

“Niyet Mektubu”, (400kV’luk Ahıska-Borçka Yüksek Gerilim Hattı ile ilgili) Taslak Enterkonneksiyon Anlaşmasına ve bir “sırt-sırta-dönüştürücü merkezinin” sorunsuz işletimine ilişkin olarak TEİAŞ ve GSE’nin pozisyonuna ilişkin 29 Temmuz 2010 tarihli Niyet Mektubu anlamına gelmektedir.

“Net Transfer Kapasitesi” veya “NTK”, belirli bir süre ve aktif enerji akımı yönlendirmesi için ilgili İletim Sistemlerince ortaya konan güvenlik standartlarının yerine getirilmesi ile uyumlu olan iki enterkonnekte elektrik iletim sistemi arasındaki toplam elektrik değişim programı (Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı) anlamına gelmektedir.

“Kullanıma Kapalı Kapasite” veya “KKK”, Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı ndaki NTK’nın hemen sonuçlandırılmayan belirli teknik sorunlara ve güvenlik sorunlarına bağlı olarak Ticari İletim Hakkı Sahipleri tarafından kullanımı için, ve emreamade olmadığına her iki Tarafın Sistem Operatörlerince birlikte karar verilen kısmı anlamına gelmektedir.

“Yenilenebilir Enerji Kaynağı”, akan su (hidro enerji), güneş ışığı (güneş enerjisi), rüzgar (rüzgar enerjisi), dalga enerjisi, anaerobik parçalanma gibi biyolojik süreçler ve jeotermal ısı akışı gibi doğal olarak yenilenen sürekli işlemlerden enerjisini alan bir kaynak anlamına gelmektedir.

“Kısa Vadeli Yeniden Satış ve Yeniden Tahsis”, belli bir kullanım süresi için tahsis edilen kapasitenin verimli bir şekilde veya hiç kullanılmaması halinde, bir Ticari İletim Hakkı (TİH) Sahibine tahsis edilen kapasitenin iptali yoluyla söz konusu kapasitenin diğer potansiyel TİH Sahibine yeniden tahsis edilmesi anlamına gelmektedir.

“Devlet Mercii”, her bir Taraf’ın ulusal, bölgesel veya yerel bir hükümet mercii, bir bakanlığı, daire veya düzenleyici, denetleyici veya yetkili makamı veya siyasi alt birim veya vasıta, kurum veya yargı organı anlamına gelmektedir.

“Devlet Kuruluşu”, (ilgili herhangi bir devlet veya alt birimin kanunları kapsamı altında tamamen organize olmuş bir şirket, kuruluş, limited şirket, ortaklık, limited ortaklık, teşebbüs, ortak girişim, bağımsız ortak girişim, dernek, vakıf veya diğer tüzel kurumlar, örgüt veya girişim dahil olmak üzere) içerisinde bir Taraf’ın doğrudan veya dolaylı olarak bir denetim kaynağı veya sahiplik çıkarı veya benzer bir ekonomik çıkarı olan veya kendisiyle ilgili olarak söz konusu Taraf’ın doğrudan veya dolaylı olarak yönetim ve politikalarını yönlendirme veya yönlendirilmesine neden olma gücüne sahip olduğu herhangi bir kuruluş anlamına gelmektedir.

“Sistem Operatörü”, Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı da dahil olmak üzere bir İletim Sisteminin işleticisi anlamına gelmektedir.

“TEİAŞ”, Türkiye ile Gürcistan elektrik şebekelerini birbirine bağlayacak olan Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattının Türkiye Cumhuriyeti hükümlerlik alanında bulunan kısmı da dahil olmak üzere Türkiye İletim Sistemi’nin sahibi ve sistemi kontrol eden ve Türkiye Cumhuriyeti’nin elektrik sisteminin operasyonel tevzii işlemlerini yürüten Türkiye İletim Sistemi Sistem İşleticisi ve Piyasa İşleticisi konumundaki Türkiye Elektrik İletim Şirketi anlamına gelmektedir.

“Hükümlerlik Alanı”, herhangi bir Taraf ile ilgili olarak, söz konusu Taraf’ın uluslararası kamu hukuku uyarınca üzerinde yargı yetkisi bulunan veya egemen haklarını uyguladığı

deniz alanlarının yanı sıra söz konusu Taraf'ın kara toprağı, karasuları ve her birinin üzerindeki gökyüzü anlamına gelmektedir.

"İletim Hakları", bir Ticari İletim Hakkı Sahibinin Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı'nın tamamı veya bir bölümü üzerinden elektrik nakli için yasal olarak yetkilendirilmesi anlamına gelmektedir.

"İletim Sistemi", tüm ilgili tesisler de dahil olmak üzere ulusal bir yüksek gerilim elektrik iletim sistemi anlamına gelmektedir.

"Nakil", herhangi bir yasal düzenleme veya yetki yoluyla elektrik iletimi anlamına gelmektedir.

"Kullanım Süresi", Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı'nın ilgili kısmının Ticari İletim Hakkı Sahibine Tahsis Edilen Kapasitesi'nin (TEK) tahsis süresi anlamına gelmektedir.

2. Yorumlama

- (a) İşbu Anlaşmanın maddelere, bölümlere ve diğer kısımlara ayrılması ve başlıkların eklenmesi sadece referans gösterme kolaylığına matuf olup bu konudaki anlam ve yorumlamayı etkilemeyecektir.
- (b) Aksi belirtilmediği takdirde, belirli bir Madde veya Dibace'ye ilişkin referanslar işbu Anlaşma'da belirtilen Madde veya Dibace'ye atıfta bulunmaktadır.
- (c) "İşbu Anlaşma", "bu konudaki", "buradaki" terimleri ve benzer ifadeler işbu Anlaşma'ya atıfta bulunmakta olup, hiçbir özel Madde, Bölüm veya bu Anlaşmadaki bir kısım ile ilgili değildir.
- (d) Özellikle aksi belirtilmediği veya metin içeriği başka şekilde gerektirmediği takdirde, tekil ifadeler çoğul ifadeleri, çoğul ifadeler ise tekil ifadeleri de kapsayacak şekilde anlaşılacaktır.
- (e) Herhangi bir cinsiyeti kapsayan ifadeler tüm cinsiyetleri kapsayacak şekilde anlaşılacaktır.
- (f) "Çoğul olarak içermek", "tekil olarak içermek" ve "içeren" ifadelerinin ardından "sınırlı olmaksızın" ifadesi geliyor gibi düşünülecektir.
- (g) Mevcut Anlaşmalar veya belge de dahil olmak üzere bir anlaşmaya ilişkin her bir referans, şartları uyarınca üzerinde değişiklik veya ekleme yapılmış olabileceğinden,

herhangi belirli bir zamanda ilgili anlaşma veya belgeye referans olarak yorumlanacaktır.

- (h) İşbu Anlaşma kapsamında bir zaman aralığına veya zaman aralıklarına atıfta bulunulan yerlerde, söz konusu zaman aralıkları aksi belirtilmediği takdirde söz konusu zaman aralığının ilk gününün gece yarısında başlamış ve son gününün gece yarısı itibarıyla bitmiş sayılacaktır.
- (i) Taraflardan biri diğer Tarafтан ne zaman bir rıza veya onay isterse, söz konusu rıza veya onay işlemi nedensiz yere bekletilmeyecek veya geciktirilmeyecektir.

MADDE 2

Anlaşmanın Kapsam ve Konusu

1. İşbu Anlaşma, Tarafların Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı üzerinden ticari Elektrik Alışverişi'ni kolaylaştırmayı taahhüt etmek üzere temel aldıkları ve temelinde Tarafların veya belirleyecekleri Devlet Kuruluşlarının 8. Madde'de tanımlanan Enterkonneksiyon İşletme Anlaşması'nı ve Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı'nın verimli ve karşılıklı olarak fayda sağlayacak şekilde işletilmesi için gerekli olabilecek Elektrik Enterkonneksiyon Anlaşmalarını müzakere edecekleri ilkeleri ortaya koymaktadır.
2. Söz konusu ilkeler, Taraflardan her birinin imza koyduğu uluslararası ticaret ve yatırım anlaşmalarında öngörüldüğü şekilde uluslararası olarak kabul edilmiş kuralların kullanımını içermektedir.
3. İşbu Anlaşma, Tarafların;
 - a. Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan arasındaki Elektrik Ticareti şartlarının teşvik edilmesinde piyasanın ve elektrik iletim altyapısının geliştirilmesini birlikte kolaylaştırma ve
 - b. Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan arasındaki elektrik iletim tesislerinin geliştirilmesine yönelik mevcut planların gerçekleştirilmesine ilişkin çabalarını koordine etmeniyetlerini yansıtmaktadır.

MADDE 3

Amiaçlar

İşbu Anlaşmanın amaçları aşağıdaki gibidir:

- (a) Gürcistan ve Türkiye Cumhuriyeti'ndeki alıcı ve satıcılar arasında Elektrik Ticaretinin rekabetçi bir piyasa çerçevesinde başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayarak Taraflar arasındaki sosyal, ekonomik ve teknik işbirliğini arttırmak ve güçlendirmek;
- (b) Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon hattı üzerinden elektrik ithalat ve ihracatına yönelik enterkonneksiyon tesislerinin işletimini yönetmek için gerekli olan anlaşma ve süreleri belirlemek.

MADDE 4

Anlaşmanın İç Kanunlar ile İlişkisi

Taraflardan her biri aşağıdakileri:

- (a) İşbu Anlaşma'nın kendi yetkileri dahilinde yürütülmesini;
- (b) İşbu Anlaşmanın şart ve koşulları ile herhangi bir iç Kanun ya da Yönetmelik şart ve koşulları arasında çelişki ortaya çıkması durumunda, işbu Anlaşma hükümlerinin geçerli olacağını;

teyit ve garanti eder.

MADDE 5

Anlaşmanın Uygulanması ve Gözetilmesi

1. Her bir Taraf, işbu Anlaşma altındaki yükümlülüklerinin her birini yerine getirme ve uygulamayı ve iki ülke arasındaki Elektrik Ticareti için elverişli koşulların sağlanmasında işbirliği yapmayı taahhüt eder. Taraflar, işbu Anlaşmanın ve Elektrik Enterkonneksiyon Anlaşmasının, işbu Anlaşma çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nde ve Gürcistan'da gerekli işlevleri yerine getirmeye ayrı ayrı yetkilendirilmiş veya lisanslanmış her bir kuruluş için (Devlet Kuruluşu dahil) bağlayıcılığını temin etme konusunda anlaşmaya varmışlardır.
2. Taraflar, herhangi bir Devlet Mercii veya Devlet Kuruluşu tarafından çıkarılan Kanunlar ve Yönetmeliklerin Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattının ilgili teknik özellikleri

uyarınca tam anlamıyla kullanılmasına olanak tanınmasını sağlamada ellerinden gelen çabayı göstermeyi taahhüt ederler.

3. Her bir Taraf, Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattının işletilmesine, iki ülke arasındaki Elektrik Ticaretine ve sınır-ötesi elektrik nakline, bu tür işlemlerin arz güvenliği ve güvenilirliğinin olumsuz yönde etkilenmesi veya kamu sağlığı ve güvenliğine, mülkiyet veya çevreye makul olmayan bir tehlike veya risk oluşturması halleri hariç, müdahale etmemeyi taahhüt ederler.
4. Taraflar Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı üzerinden yapılacak elektrik ticaretini işlemlerinin etkinliğinin azamileştirilmesi amacıyla, Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattında azami KAK seviyesini muhafaza etme konusunda anlaşmışlardır.
5. Taraflar, işbu Anlaşma çerçevesinde tanımlanan anlaşmaları ve Elektrik Ticaretine ilişkin olarak gerekli olan herhangi bir diğer anlaşmayı müzakere etmek ve bunlara katılmak amacıyla gereken sıklıkta bir araya gelmek üzere anlaşmaya varmışlardır.

MADDE 6

Kullanıma Açık Kapasite (KAK) ve Kapasitenin Tahsisi

1. Enterkonneksiyon hattının 2012'de işletmeye alınmasından sonra Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı üzerinden ilk defa tahsis edilecek Kullanıma Açık Kapasite (KAK) ve Net Transfer Kapasitesi (NTK) 350 MW olacak, 2013 yılında bu kapasite 650 MW'a kadar çıkartılabilecek, daha sonra, piyasa talepleri ve sistem işletme şartlarına bağlı olarak 1000 MW'a kadar artırılabilir. İşbu kapasite aşağıdaki şekilde tahsis edilecektir:
 - (a) Her bir takvim yılının 1 Ağustos'undan geç olmamak kaydıyla, TEİAŞ ve GSE/ET, bir sonraki yıl için Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattının NTK'sini karşılıklı olarak belirleyecek ve duyuracaklardır. Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattının ilk işletim yılı olan 2012 yılı için, NTK, ilgili Sistem İşletmecisi tarafından 1 Haziran 2012 tarihinden geç olmamak üzere duyurulacaktır.
 - (b) İletim kapasitesine ilişkin tahsis ve işletme ilkelerinin yanı sıra alıcılar (ithalatçılar) ve satıcılar (ihracatçılar) ve iletim planlaması ve tedarik programı açısından ilgili teknik operatörler arasındaki ilişkiler, işbu Anlaşma ve her iki ülkenin meri mevzuatı hükümleri uyarınca Enterkonneksiyon İşletme Anlaşmasında belirlenecektir. Her halükarda, KAK'ın tahsis edileceği şirket, ihracatçı ülke tarafından belirlenecektir. İhracatçı ülkenin Sistem İşletmecisi, ilgili Kullanım Dönemi için İhracatçıların kontrat kapasitelerine ilişkin bilgiyi ve bu tür ithalat-

ihracat işlemleri ile ilgili piyasa gerekliliklerini net olarak gösteren belgeyi diğer Taraf'ın Sistem İşletmecisine sağlayacaktır.

(c) Kullanıma Açık Kapasitenin tahsisinde, Taraflar, Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından üretilen elektrige öncelik verme konusunda anlaşmışlardır.

2. Taraflar, takip eden takvim yılı veya yılları için, belirlenen Kullanım Dönemi içerisinde ithalat-ihracat faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla, ilgili lisans ve izinlerin verilmesi sürecinin başlatılması için gerekli tüm işlemleri yerine getirmeyi taahhüt edeceklerdir.
3. Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı üzerinden Ticari İletim Hakkı Sahiplerince yapılacak ihracat-ithalat faaliyetleri, Enterkonneksiyon İşletme Anlaşması şart ve hükümleri ve işbu Anlaşma uyarınca yapılır.

MADDE 7 **Elektrigin Nakli**

1. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan'da üretilen elektrigin, TEİAŞ, GSE ve ET'nin İletim Sistemleri kullanılmak üzere, ihracat-ithalat amaçlı naklini ve sınır ötesi ticaretini kolaylaştırmayı ve bu tür sınır ötesi Elektrik Ticareti ve naklinin kesintiye uğramasının veya azaltılmasının önlenmesi ve engellenmesi için gerekebilecek veya gerekli tüm eylemleri gerçekleştirmeyi ve önlemleri almayı taahhüt eder.
2. Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan arasında Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattı üzerinden elektrik akışının sağlanması için elektrigin iletim sistemine erişimini sağlamayı taahhüt eder.
3. Borçka-Ahıska Enterkonneksiyon Hattının Net Transfer Kapasitesi (NTK) Enterkonneksiyon İşletme Anlaşması şartları uyarınca Ticari İletim Hakkı Sahipleri tarafından kullanılacaktır.
4. Satıcılar (ihracatçılar) ve alıcılar (ithalatçılar) Net Transfer Kapasitesinin belli bir kısmını yedek tutmaya hak kazanırlar. Bu kısım ve kullanım koşulları Enterkonneksiyon İşletme Anlaşması'nda belirtilecektir.

MADDE 8
Enterkoneksiyon İşletme Anlaşması

1. Taraflar, hangisinin daha erken gerçekleşmesine bağlı olarak, (i) 1 Haziran 2012 tarihinden veya (ii) Ahıska-Borçka Enterkoneksiyon Hattı inşasının Gürcistan ve Türkiye Cumhuriyeti hükümlerinde tamamlandığı tarihten geç olmamak üzere, Borçka-Ahıska Enterkoneksiyon Hattı için işbu Anlaşmanın gereklerini sağlayan bir Enterkoneksiyon İşletme Anlaşmasını, Niyet Mektubunu dikkate alarak birlikte hazırlayıp imzalayacak İletim Sistemi İşletmesinden sorumlu uygun Devlet Kuruluşunu (veya lisans sahibi veya Sistem İşletmecisi) belirlemeyi taahhüt ederler.
2. Enterkoneksiyon İşletme Anlaşması, sınır ötesi elektrik alış-verişi için iletim sistemine erişim koşullarını ve Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan arasında elektrik ticaretini teşvik edici etkin kısıt yönetimi mekanizmalarını günlük, haftalık ve/veya yıllık bazda belirleyecektir.
3. Taraflar, Borçka-Ahıska Enterkoneksiyon Hattı ve ilgili iletim şebekelerinin azami kapasitesinin, güvenli şebeke işletmeciliğine ilişkin emniyet standartlarına uygun bir şekilde piyasa katılımcılarının istifadesine sunulmasında anlaşmaya varmışlardır.
4. Taraflar, Yenilenebilir Enerji Kaynakları kullanılarak Yeni Üretim Tesislerinde üretilen elektriğin ithalatı ve ihracatı için Borçka-Ahıska Enterkoneksiyon Hattı kapasitesine erişimde öncelik tanımayı taahhüt eder.
5. Taraflar, her bir zaman dilimi için belirlenen son güne kadar, piyasa katılımcıları tarafından Borçka-Ahıska Enterkoneksiyon Hattı üzerinden kullanılacak kapasiteyi belirlemede tutarlı ve eşgüdümlü usulleri kullanmayı taahhüt eder. Bu maddede bahsedilen son gün, Sistem İşletmecilerinin kullanılmayan kapasiteyi bir sonraki uygun zaman diliminde yeniden tahsis edebileceği şekilde ayarlanmalıdır.
6. Taraflar, bir Ticari İletim Hakkı Sahibinin, İletim Hakkı olan miktarı kısa süreli bir Mücbir Sebep veya başka nedenden dolayı daha az kullanacağını veya hiç kullanmayacağını, yük tevziinden sorumlu tevzi merkezi veya Devlet Kuruluşuna vaktlice bildirmesi durumunda, Borçka-Ahıska Enterkoneksiyon Hattı üzerindeki kullanılmayan kapasitenin Kısa Vadeli Yeniden Satışı veya Yeniden Tahsisi konusunda tutarlı bir yaklaşım uygulayacaklarını taahhüt eder.

MADDE 9
Mücbir Sebep

1. Herhangi bir Tarafın işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerinden herhangi birini yerine getirememesi veya yerine getirmede gecikmesinin, işbu Anlaşma'nın 9.2. Madde'sinde tanımlanan Mücbir Sebep nedeniyle meydana gelmesi durumunda, ilgili Tarafın sorumluluğu bu tür yerine getirememe ya da gecikme süresince askıya alınacaktır.
2. Bir Taraf açısından, aşağıdaki (a), (b) ve (c) bentlerinde belirlenen türdeki belirli olay ya da nedenin ve bunların oluşumuyla ortaya çıkan ve ilgili Tarafın yükümlülüğünü yerine getirmesini engelleyen sebepler, ilgili Tarafın kontrolünün dışında olması; ve önceden tahmin edilebilen (a), (b) ve (c) bentlerinde belirlenen türdeki belirli olay ya da nedenlere ilişkin olarak ilgili Tarafın ya da ilgili Tarafın herhangi bir Devlet Mercisinin ya da Devlet Kuruluşunun ihmaliyle oluşmaması veya oluşmasına katkı sağlanmaması veya işbu Anlaşma'nın uygulanmasını ihlal etmesi kaydıyla, Mücbir Sebep her koşulda aşağıdaki durumlar ile sınırlıdır.
 - a) Doğal afetler (depremler, heyelanlar, kasırgalar, seylaplar, yangınlar, yıldırımlar, gel-git dalgaları, volkanik püskürmeler ve benzer doğa olayları ve oluşumları);
 - b) İlgili Tarafın, uluslararası hukuk ilkeleri altında başlatmadığı egemen devletler arasındaki savaşlar, terör olayları, isyan ya da başkaldırı ve;
 - c) İlgili Tarafın dışındaki devletlere karşı uygulanan uluslararası ambargolar;
3. İşbu Anlaşmadaki hiçbir hüküm, bir Mücbir Sebep halinde, bir Tarafı, makul bir şekilde hareket etmesi kaydıyla, Hükümrancılık Alanı ve mülkünün egemenliği ve güvenliğinin ya da yurttaşlarının veya onların mülklerinin güvenliği ve emniyetinin korunması ve savunmasında gerekli gördüğü önlemleri almaktan alıkoymaz.
4. Şayet bir Taraf, Mücbir Sebebin sonucu olarak işbu Anlaşma'nın herhangi bir yükümlülüğünü yerine getiremeyecek olursa, bu durumu diğer Tarafa ivedilikle bildirecektir. Yapılan bildirim mutlaka:
 - a) Tarafın gerçekleştiremediği yükümlülüğü ya da yükümlülüğün bir kısmını açıkça belirtecek;
 - b) Mücbir Sebep olayını tam olarak tarif edecek;
 - c) Mücbir Sebebin devam edeceği süreye ilişkin tahmini içerecek;

d) Mücbir Sebebin ya da Mücbir Sebep sonucunun etkisinin hafifletilmesi veya çözümlenmesi için ilgili Tarafça alınacak önlem önerilerini açıkça belirtecektir.

Bu gibi bir bildirim müteakip ve Mücbir Sebebin devam ettiği süre boyunca, işbu Anlaşma kapsamındaki faaliyetler sonucunda tahakkuk ettirilmiş meblağın ödenmesi yükümlülüğü hariç, Mücbir Sebep nedeniyle yerine getirilemeyen herhangi bir yükümlülük askıya alınacaktır.

5. Mücbir Sebebin sonucu olarak işbu Anlaşma'nın herhangi bir yükümlülüğünü yerine getirmekten alıkonulan Taraf, Mücbir Sebebi ortadan kaldırmak ya da düzeltmek ve yükümlülüklerini tam anlamıyla tekrar yerine getirmek için, makul olabildiği ölçüde gerekli faaliyetleri yapacak ve gerekli fonları harcayacaktır.
6. Mücbir Sebebin sonucu olarak yükümlülüklerini (para ödeme yükümlülüğü hariç) yerine getiremeyen Taraf, Mücbir Sebebin ve sonuçlarının devam ettiği süre boyunca diğer Tarafın maruz kaldığı herhangi bir kaybın azaltılması için makul olarak gerekenleri yapacak ve bunlar için ilgili Devlet Mercii veya Devlet Kuruluşunu görevlendirecektir.

MADDE 10 **Ortak Komite**

Taraflar, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini müteakip 60 gün içerisinde, işbu Anlaşmanın düzgün bir şekilde uygulanması konusunda işbirliği yapmak, bilgi alış-verişinde bulunmak, anlaşmazlıkları çözmek, toplantı ve istişareler yapmak ve işbu Anlaşmada tanımlanan başka rolleri dahil işbu Anlaşma uyarınca faaliyet gösterecek bir Ortak Komite oluşturacaklardır.

MADDE 11 **Anlaşmazlıkların Çözümü**

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu ve uygulanmasında meydana gelen tüm anlaşmazlıkları diplomatik yollarla çözümlenmeye gayret edeceklerdir.
2. Anlaşmazlıkların diplomatik yollarla veya Ortak Komite vasıtasıyla 90 (doksan) gün içerisinde çözümlenememesi durumunda, Taraflardan herhangi biri, diğer Tarafa yazılı bir bildirimde bulunarak, nihai ve bağlayıcı çözüm için konuyu bu amaçla oluşturulacak bir Tahkim Kuruluna götürebilir. Söz konusu Bildirim, iddianın genel durumunu ve istenen herhangi bir parasal miktarı da içeren aranan telafi veya çözümü (tespit davası dahil) içerecektir.

3. Tahkim Kurulu aşağıdaki şekilde oluşur:

- (a) Muhakemeyi başlatan Taraf, işbu Anlaşmanın 11.2. Maddesinde atıf yapılan Bildirimin diğer Taraf'ça teslim alınmasını müteakip 30 gün içerisinde Tahkim Kuruluna bir üye atar ve kendi üyesini ataması konusunda ihtilafın diğer Tarafını bilgilendirir.
- (b) 11.2. Madde'de atfedilen yazılı bildirim teslim alındığı tarihten itibaren 60 (altmış) gün içerisinde diğer Taraf, kendi üyesini atar. Söz konusu atamanın belirlenen süre içerisinde yapılmaması durumunda, muhakemeyi başlatan Taraf, 11.2. Madde'de atfedilen bildirim teslim alınması tarihinden itibaren 90 (doksan) gün içerisinde atamanın 11.3. Madde'ye göre yapılması konusunda talepte bulunur.
- (c) Her iki Taraf'ın uyruğunu veya vatandaşlığını taşımayan üçüncü üye, Taraflarca atanır. Bu üye Tahkim Kurulu'nun Başkanı olur. 11.2. Madde'de atfedilen bildirim teslim alınma tarihinden itibaren 150 (yüz elli) gün içerisinde Taraflar, üçüncü üyenin atanması hususunda anlaşmaya varamazlar ise, bu atama, söz konusu bildirim teslim alınma tarihinden itibaren 180 (yüz seksen) gün içerisinde Taraflardan herhangi birince ibraz edilen talep üzerine 11.3. Madde'ye göre yapılır.
- (d) İşbu paragraf uyarınca yapılması istenen atamalar, bu tür talebin alınmasından itibaren 30 (otuz) gün içerisinde Uluslararası Daimi Tahkim Mahkemesi Genel Sekreterince yapılır. Genel Sekreterin bu görevi yerine getirmesinden alıkonulması durumunda, bu görevi Büronun Birinci Sekreteri yerine getirir. Büro Birinci Sekreterinin de bu görevi yerine getirmede bir engelle karşılaşması durumunda, bu görevi en kıdemli Yardımcı yapar.
- (e) 11.3. Madde'nin (a) ve (d) bentlerine göre yapılan atamalar, atanacak üyelerin, özellikle işbu Anlaşma kapsamındaki konulara ilişkin nitelik ve tecrübeleri dikkate alınarak yapılır.
- (f) Aksi üzerinde Taraflarca anlaşma mevcut olmadığı takdirde, Taraflarca veya Tahkim Kurulunca değiştirildiği ölçüde UNCITRAL tahkim kuralları geçerli olacaktır. Tahkim Kurulu kararları üyelerin oy çoğunluğu ile alınacaktır.
- (g) Tahkim Kurulu ihtilafı, işbu Anlaşma hükümlerine ve uygulanabilir uluslararası mevzuat ilkeleri ve kurallarına göre çözecektir.

- (h) Tahkim Kurulu kararı, Taraflar için nihai ve bağlayıcı olacaktır.
- (i) Kurul üyelerinin ücretleri dahil olmak üzere tahkimin tüm masrafları, Taraflarca eşit paylarla karşılanacaktır. Ancak, Tahkim Kurulu, kendi takdirince, masrafların daha yüksek oranının bir Taraf'ca karşılanmasına dair karar alabilir.
- (j) Taraflarca aksi üzerinde anlaşmaya varılmadığı sürece, mahkeme Lahey'de toplanacak ve Daimi Tahkim Mahkemesinin bina ve tesislerinden yararlanacaktır.
- (k) Kararın bir kopyası, genel erişimin sağlanması amacıyla, Sekreteryaya gönderilecektir.

MADDE 12

Değişiklikler

1. İşbu Anlaşmada, Tarafların karşılıklı yazılı mutabakatı ile diplomatik yollarla her zaman değişiklik yapılabilir. Yapılan değişiklikler, işbu Anlaşmanın 14. Maddesinde tanımlanan hukuki prosedür uyarınca yürürlüğe girer. Taraflar, herhangi bir değişikliğin yürürlüğe girmesinin, bu tür değişikliklerin yapılması üzerinde varılan anlaşmayı kayıt altına alan belgenin Taraflarca yürürlüğe konulmasını takip eden üç aydan daha fazla gecikmeyeceğini taahhüt ederler.
2. Taraflar, Sistem İşletmecilerinin veya TEİAŞ, GSE veya ET dahil olmak üzere Tarafların Sistem İşletmecilerinin ticari unvanının değişmesinin, yeniden örgütlenmesinin (birleşme, ayrılma veya dönüşüm yoluyla) veya herhangi bir şekilde hukuki formu veya statüsünün değişiminin, işbu Anlaşma kapsamını sınırlandırmayacağını ve yukarıda bahsi geçen Sistem İşletmecilerine verilen görevlerin, sorumlulukların ve yükümlülüklerin herhangi bir değişiklik olmaksızın ve tam olarak bunların yerine geçen yasal mirasçıları tarafından yerine getirileceği konusunda anlaşmaya varmışlardır. Gereklilik olması halinde, bu tür değişiklikler hakkında Taraflar birbirlerini diplomatik yollarla bilgilendireceklerdir.

MADDE 13

Anlaşmanın Süresi ve Sona Ermesi

İşbu Anlaşma, 10 (on) yıllık bir süre boyunca yürürlükte kalacak ve sona erme tarihinden 6 (altı) ay önce, Taraflardan herhangi birinin, Anlaşmayı feshetme niyetini

yazılı olarak diplomatik yollarla, diğer Taraf'a bildirmemesi halinde, takip eden 10 (on) yıllık süreler boyunca kendiliğinden yenilenecektir.

MADDE 14
Anlaşmanın Yürürlüğe Girmesi

1. İşbu Anlaşma, Tarafların Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli olan kendi iç yasal prosedürlerinin tamamlandığına dair diplomatik yollardan birbirlerine gönderecekleri son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.
2. Taraflar, işbu Anlaşma'nın onayına ilişkin gelişmelerden düzenli olarak karşılıklı bilgilendirme hususunda mutabakata varmışlardır.

MADDE 15
Son Hükümler

İşbu Anlaşma, bu belgenin içerdiği hususlar üzerinde Tarafların mutabakatının nihai beyanı olarak kabul edilmiştir. İşbu Anlaşmanın hükümlerine ilişkin daha önce yapılmış yazılı ve sözlü açıklamalar, uzlaşmalar, teklifler ve diğer her türlü bildirimler yürürlükten kaldırılmıştır.

İşbu Anlaşma, yukarıdaki hususlar muvacehesinde, murahhas temsilciler tarafından imzalanmıştır.

İşbu Anlaşma, 20 Ocak 2012 tarihinde, Tiflis'te hepsi aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer orijinal nüsha halinde Türkçe, Gürcüce ve İngilizce olarak tanzim edilmiştir. Metin yorumu ile ilgili herhangi bir uyuşmazlık halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti adına

Taner Yıldız
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Gürcistan adına

Alexander Khetaguri
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LA RÉPUBLIQUE TURQUE ET LA GÉORGIE RELATIF AU
COMMERCE TRANSFRONTALIER D'ÉLECTRICITÉ PAR L'INTERMÉDIAIRE
DE LA LIGNE D'INTERCONNEXION DE BORCKA-AKHALTSIKHE

Préambule

La République turque et la Géorgie (ci-après dénommées séparément « la Partie » et conjointement « les Parties » ou « République turque » et « Géorgie », le cas échéant),

Désireuses de renforcer la coopération sociale, économique et technique entre les Parties et le développement durable dans la région,

Exprimant leur volonté de prendre des mesures visant à encourager et développer le commerce transfrontalier d'électricité et à promouvoir l'investissement de leurs entités publiques et privées dans le domaine de la production et du transport d'électricité et de la réalisation du commerce transfrontalier d'électricité dans des conditions équitables et non discriminatoires,

Reconnaissant l'importance d'un commerce transfrontalier d'électricité sans entrave ni interruption par l'intermédiaire des lignes d'interconnexion existantes et futures,

Prenant en considération le Mémorandum d'accord sur l'interconnexion entre le Gouvernement de la République turque, représenté par le Ministère de l'énergie et des ressources naturelles de Turquie, et le Gouvernement de Géorgie, représenté par le Ministère de l'énergie de Géorgie, signé à Ankara le 13 septembre 2007; le Mémorandum d'accord relatif à l'expansion de l'interconnexion des réseaux d'électricité entre la République turque et la Géorgie, représentées par le Ministère de l'énergie et des ressources naturelles de la République turque et par le Ministère de l'énergie de la Géorgie, signé à Ankara le 29 juillet 2009; le Mémorandum d'accord relatif à l'interconnexion entre la République turque et la Géorgie, représentées par le Ministère de l'énergie et des ressources naturelles de la République turque et par le Ministère de l'énergie de la Géorgie, signé à Istanbul le 29 septembre 2010; l'Accord de construction de la ligne d'interconnexion de 400 kV de Borcka-Akhaltsikhe, signé le 9 septembre 2009; ainsi que la lettre d'intention du 29 juillet 2010 relative au projet d'accord d'interconnexion entre TEIAS et GSE,

Résolues à adopter les dispositions pertinentes visant à développer la coopération à long terme dans le domaine de l'énergie, à promouvoir l'importation et l'exportation d'électricité au-delà de leurs frontières et à créer et encourager la création de conditions stables et propices à l'activité économique dans la région,

Sont convenues de conclure l'Accord suivant (ci-après dénommé le présent « Accord ») aux fins de la réalisation desdits objectifs et des objectifs énoncés par le présent Accord :

Article premier. Définitions et interprétation

1. Définitions

Les termes et expressions clés utilisés dans le présent Accord, y compris le préambule, sont définis comme suit :

L'expression « capacité affectée » ou « CA » désigne la quantité totale de la capacité affectée sous forme de MW pour la ligne d'interconnexion considérée.

L'expression « capacité d'acheminement disponible » ou « CAD » désigne la partie de la CAN qui demeure disponible, après chaque phase de la procédure d'affectation, pour d'autres activités commerciales et qui est offerte aux utilisateurs. La CAD correspond à la capacité d'acheminement nette pour la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe, déduction faite de la capacité non disponible.

L'expression « ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe » désigne la ligne d'interconnexion de 400 kV que les Parties ont convenu, en vertu d'accords existants, de construire entre Borcka, en République turque, et Akhalsikhe, en Géorgie, à savoir une installation d'interface de transport transfrontalier d'électricité, y compris le poste dos-à-dos et les autres installations visées par les accords existants, à construire conformément aux exigences du REGRT-E.

L'expression « titulaire de droit de transport commercial » désigne toute personne morale qui a le droit d'utiliser la capacité d'interconnexion aux fins d'échange d'électricité sous forme de MW.

L'expression « accords d'interconnexion des réseaux d'électricité », désigne l'Accord d'exploitation de l'interconnexion et tous les autres accords pertinents conclus entre TEIAS, GSE et ET en ce qui concerne la gestion de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe, ainsi que l'affectation et l'attribution de capacité sur cette ligne.

L'expression « commerce d'électricité » désigne l'achat ou la vente d'électricité produite en République turque ou en Géorgie et transportée du territoire de l'un des deux pays au territoire de l'autre par l'intermédiaire de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe.

Le terme « REGRT-E » désigne le réseau européen des gestionnaires de réseaux de transport pour l'électricité.

Le terme « ET » désigne Energotrans LLC, qui a la propriété et le contrôle d'une partie du réseau de transport en territoire géorgien, y compris la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe qui reliera les réseaux d'électricité turc et géorgien.

L'expression « accords existants » désigne les accords visés par le préambule.

L'expression « force majeure » a le sens qui lui est attribué au paragraphe 2 de l'article 9.

Le terme « GSE » désigne Georgian State Electrosystem LLC, gestionnaire du réseau de transport géorgien, qui a la propriété et le contrôle d'une partie du réseau de transport, et qui est chargé de l'attribution opérationnelle et du contrôle du réseau énergétique géorgien, y compris la partie de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe située en territoire géorgien qui reliera les réseaux d'électricité turc et géorgien.

L'expression « Accord d'exploitation de l'interconnexion » désigne l'accord entre TEIAS, GSE et ET visé à l'article 8 du présent Accord.

L'expression « Comité mixte » désigne le comité mixte constitué et régi conformément à l'article 10.

L'expression « lois et règlements » désigne les lois et règlements de chaque Partie, notamment les décrets présidentiels et gouvernementaux, les lois, la législation secondaire, y compris les règlements, les arrêtés ministériels, les résolutions et les règles, ainsi que tout autre instrument ayant force de loi.

L'expression « lettre d'intention » désigne la lettre d'intention du 29 juillet 2010 concernant la position de TEIAS et de GSE sur le projet d'accord d'interconnexion (sur la ligne à haute tension de 400 kV d'Akhalsikhe-Borcka) et la gestion sans heurts d'un poste « dos-à-dos » à courant continu.

L'expression « capacité d'acheminement nette » ou « CAN » désigne le programme d'échange d'électricité totale (à travers la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe) entre deux réseaux de transport interconnectés, compatible avec les normes de sécurité établies par les réseaux de transport respectifs, pendant une certaine période et pour une direction déterminée de flux d'énergie active.

L'expression « capacité non disponible » ou « CND » désigne la partie de la CAN sur la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe qui, selon l'estimation conjointe des gestionnaires de réseaux des deux Parties, n'est pas disponible aux fins d'utilisation par les titulaires de droit de transport commercial à cause de problèmes techniques et sécuritaires déterminés ne pouvant être immédiatement réglés.

L'expression « source d'énergie renouvelable » désigne une source qui tire son énergie de processus continus qui se régénèrent naturellement, notamment l'eau qui s'écoule (énergie hydraulique), le soleil (énergie solaire), le vent (énergie éolienne), l'énergie dégagée par les vagues, les processus biologiques tels que la digestion anaérobie, et le flux de chaleur géothermique.

L'expression « revente et réaffectation à court terme » désigne la réaffectation de la capacité à d'autres titulaires de droit de transport commercial (DTC) potentiels par suite de l'annulation de la capacité affectée à un titulaire de DTC au cas où la capacité affectée pour une période d'utilisation déterminée n'est pas utilisée efficacement ou n'est jamais utilisée.

L'expression « autorité étatique » désigne une autorité gouvernementale nationale, régionale ou locale; une autorité ministérielle, départementale, réglementaire, de contrôle ou compétente; un intermédiaire ou une subdivision politique; un organisme; ou un organe judiciaire de l'une ou l'autre Partie.

L'expression « entité étatique » désigne toute entité (y compris toute compagnie, société par actions, société à responsabilité limitée, société de personnes, société en commandite simple, entreprise, coentreprise, coentreprise non constituée en société, association, fiducie ou toute autre personne morale, organisation ou entreprise dûment constituée conformément à la législation de tout État ou de tout organisme de celui-ci) dans laquelle une Partie détient, directement ou indirectement, une participation majoritaire ou toute participation économique similaire ou dont ladite Partie peut directement ou indirectement infléchir ou faire infléchir la gestion et les politiques.

L'expression « gestionnaire de réseau » désigne un gestionnaire de réseau de transport, y compris la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe.

Le terme « TEIAS » désigne la Turkish Electricity Transmission Corporation, gestionnaire de marché et gestionnaire du réseau de transport turc, qui a la propriété et le contrôle du réseau de transport turc et qui est chargée de l'attribution opérationnelle et du contrôle du réseau d'électricité turc, y compris la partie de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe se trouvant en territoire turc qui reliera les réseaux d'électricité turc et géorgien.

Le terme « territoire » désigne, en ce qui concerne l'une ou l'autre des Parties, son territoire terrestre, sa mer territoriale et l'espace aérien situé au-dessus de la Partie en question, ainsi que les espaces maritimes sur lesquels ladite Partie exerce sa compétence ou des droits souverains conformément au droit international public.

L'expression « droit de transport » désigne le droit légitime, de tout titulaire de droit de transport commercial, au transport de l'électricité par l'intermédiaire de tout ou partie de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe.

L'expression « réseau de transport » désigne un réseau national de transport d'électricité à haute tension, y compris toute installation connexe.

Le terme « transport » désigne le transport d'électricité en vertu de tout droit ou arrangement conforme à la législation.

L'expression « période d'utilisation » désigne la période d'affectation de la partie considérée de la CA de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe au titulaire de droit de transport commercial.

2. Interprétation

a) La division du présent Accord en articles, paragraphes et autres parties et l'insertion de titres ont pour seul but d'en faciliter la consultation et ne sauraient en influencer l'interprétation.

b) Sauf indication contraire, la mention d'un article déterminé ou du préambule vise l'article déterminé ou le préambule du présent Accord.

c) Les termes et expressions « le présent Accord », « du présent Accord », « ci-après » et les termes et expressions similaires renvoient au présent Accord, et non à un article, à un paragraphe ou à une autre partie déterminée de celui-ci.

d) Sauf indication expresse contraire ou à moins que le contexte n'exige une interprétation différente, le singulier comprend le pluriel et vice-versa.

e) Le masculin comprend le féminin et vice-versa.

f) Les termes et expressions « comprend », « notamment » et « y compris » sont réputés être suivis de l'expression « sans s'y limiter ».

g) Toute mention d'un accord, y compris les accords existants, ou d'un document doit s'interpréter, à tout moment, comme renvoyant à l'accord ou au document considéré, dans sa version modifiée ou complétée conformément à ses modalités.

h) Sauf indication contraire, toute période visée par le présent Accord est réputée commencer à minuit le premier jour et se terminer à minuit le dernier jour.

i) La Partie dont l'approbation ou le consentement est sollicité par l'autre Partie ne doit ni refuser indûment de le lui donner ni tarder à le faire sans motif raisonnable.

Article 2. Champ d'application et objet de l'Accord

1. Le présent Accord établit les principes sur la base desquels les Parties s'engagent à faciliter le commerce d'électricité par l'intermédiaire de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltzikhe et sur la base desquels elles négocient elles-mêmes, ou par le biais des organismes publics qu'elles désignent, l'Accord d'exploitation de l'interconnexion visé par l'article 8 et les accords d'interconnexion des réseaux d'électricité nécessaires à l'exploitation efficace et mutuellement bénéfique de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltzikhe.

2. Ces principes comprennent l'application de règles internationalement reconnues résultant d'accords internationaux de commerce et d'investissement dont chaque Partie est signataire.

3. Le présent Accord reflète l'intention des Parties :

a) De faciliter conjointement le développement de l'infrastructure de marché et de transport d'électricité en promouvant les conditions du commerce d'électricité entre la République turque et la Géorgie; et

b) De coordonner leurs efforts en matière d'exécution des plans existants de développement d'installations de transport d'électricité entre la République turque et la Géorgie.

Article 3. Objectifs

Les objectifs du présent Accord sont les suivants :

a) Accroître et renforcer la coopération sociale, économique et technique entre les Parties en veillant au bon déroulement du commerce d'électricité, dans le cadre d'un marché concurrentiel, entre acheteurs et vendeurs en Géorgie et en République turque;

b) Identifier les accords et modalités nécessaires pour régir l'exploitation des installations d'interconnexion aux fins de l'importation et de l'exportation d'électricité sur la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltzikhe.

Article 4. Rapport entre le présent Accord et les législations internes

Chaque Partie confirme et garantit :

a) Que l'exécution du présent Accord relève de ses pouvoirs;

b) Qu'en cas de divergence entre les modalités et conditions du présent Accord et toute loi ou tout règlement interne, les modalités et conditions du présent Accord prévalent.

Article 5. Exécution et observation du présent Accord

1. Chaque Partie s'engage à exécuter toutes ses obligations en vertu du présent Accord et à concourir au maintien de conditions propices au commerce d'électricité entre les deux pays. Les Parties conviennent de faire en sorte que le présent Accord et l'Accord d'interconnexion des réseaux d'électricité lient toute entité (y compris toute entité étatique) habilitée ou autorisée à exercer toute fonction requise en vertu du présent Accord, respectivement en République turque et en Géorgie.

2. Chaque Partie s'efforce de s'assurer que les lois et règlements promulgués par toute autorité ou entité étatique permettent l'utilisation complète de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe conformément aux spécifications techniques pertinentes.

3. Chaque Partie s'engage à s'abstenir d'entraver l'exploitation de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe, le commerce d'électricité entre les deux pays et le transport transfrontalier d'électricité, sauf dans les cas où une telle exploitation nuirait à la sécurité et à la fiabilité de l'approvisionnement ou constituerait un danger ou un risque excessif pour la santé et la sécurité publiques, les biens ou l'environnement.

4. Les Parties conviennent de maintenir le niveau maximal de CAD sur la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe en vue de maximiser l'efficacité du commerce d'électricité par l'intermédiaire de cette ligne d'interconnexion.

5. Les Parties conviennent de se réunir aussi souvent que nécessaire pour négocier et conclure les accords prévus par le présent Accord et tout autre accord requis dans le cadre du commerce d'électricité.

Article 6. CAD et affectation de capacité

1. Pour la première affectation de capacité après le début de l'exploitation de la ligne d'interconnexion en 2012, la capacité d'acheminement disponible et la capacité d'acheminement nette sur la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe doit être de 350 MW, pouvant aller jusqu'à 650 MW en 2013 et jusqu'à 1 000 MW selon les besoins du marché et les conditions d'exploitation du réseau, l'affectation de cette capacité devant être faite de la façon suivante :

a) Au plus tard le 1er août de chaque année civile, TEIAS et GSE/ET déterminent et annoncent conjointement la capacité d'acheminement nette de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe pour l'année ou les années civiles suivantes. En ce qui concerne la première année d'exploitation de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe, soit 2012, l'annonce de CAN par les gestionnaires de réseau concernés s'effectue au plus tard le 1er juin 2012.

b) Les principes d'affectation et d'exploitation concernant la capacité de transport ainsi que la relation entre les acheteurs (importateurs) et les vendeurs (exportateurs) et les opérateurs techniques pour ce qui est de la planification des échéanciers de transport et de livraison seront stipulés dans les accords d'exploitation de l'interconnexion conformément aux dispositions de la législation en vigueur dans les deux pays et au présent Accord. En tout état de cause, l'entité à laquelle la CAD sera affectée est désignée par le pays exportateur. Le gestionnaire de réseau du pays exportateur fournit au gestionnaire de réseau de l'autre Partie les renseignements relatifs à la capacité des contrats des exportateurs pour la période d'utilisation considérée et la preuve évidente des besoins du marché en matière d'activités d'exportation et d'importation similaires.

c) En affectant la capacité d'acheminement disponible, les Parties conviennent de donner la priorité à l'électricité tirée de sources d'énergie renouvelable.

2. Les Parties accomplissent toutes les formalités nécessaires au lancement de la procédure de délivrance des licences et des autorisations pertinentes afin de garantir l'exécution des activités d'exportation et d'importation pendant les périodes d'utilisation définies pour l'année ou les années civiles suivantes.

3. Les activités d'exportation et d'importation de l'entité commerciale par l'intermédiaire de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhalsikhe obéissent aux modalités et conditions de l'Accord d'exploitation de l'interconnexion et au présent Accord.

Article 7. Transport d'électricité

1. Les Parties s'engagent à faciliter le commerce et le transport transfrontaliers de l'électricité produite en République turque et en Géorgie aux fins de son exportation et de son importation, au moyen des réseaux de transport de TEIAS, de GSE et d'ET, ainsi qu'à prendre toutes les mesures nécessaires ou requises pour éviter et prévenir l'interruption ou la restriction de ce commerce et de ce transport transfrontaliers d'électricité.

2. Les Parties s'engagent à fournir aux réseaux de transport d'électricité l'accès aux flux d'électricité entre la Géorgie et la République turque par l'intermédiaire de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltsikhe.

3. Les titulaires de droit de transport commercial utilisent les capacités d'acheminement nettes (CAN) de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltsikhe conformément aux dispositions de l'Accord d'exploitation de l'interconnexion.

4. Les vendeurs (exportateurs) et les acheteurs (importateurs) peuvent réserver la partie de capacité d'acheminement nette. La partie et ses conditions d'utilisation sont énoncées dans l'Accord d'exploitation de l'interconnexion.

Article 8. Accord d'exploitation de l'interconnexion

1. Prenant en considération la lettre d'intention, les Parties s'engagent à faire en sorte que les entités étatiques compétentes respectives (ou les titulaires de licences ou les gestionnaires de réseaux) chargées de la gestion de réseau de transport élaborent conjointement et concluent un accord d'exploitation de l'interconnexion pour la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltsikhe conforme aux prescriptions du présent Accord au plus tard i) le 1er juin 2012 ou ii) à la date à laquelle les travaux de construction de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltsikhe sur les territoires de la Géorgie et de la Turquie auront pris fin, selon la date la plus proche.

2. L'Accord d'exploitation de l'interconnexion définit les conditions d'accès aux réseaux de transport aux fins des échanges transfrontaliers d'électricité et des mécanismes efficaces de gestion de la congestion qui favorisent le commerce d'électricité par jour, semaine, mois et année entre la Géorgie et la République turque.

3. Les Parties conviennent de mettre la capacité maximale de la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltsikhe et des réseaux de transport connexes à la disposition des intervenants sur le marché, dans le respect des normes de sécurité régissant l'exploitation du réseau.

4. Les Parties s'engagent à donner accès à titre prioritaire à la capacité sur la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltsikhe à l'importation et l'exportation d'électricité produite par de nouvelles centrales utilisant des sources d'énergie renouvelable.

5. Les Parties s'engagent à instituer des procédures uniformes et coordonnées pour prescrire aux intervenants sur le marché de préciser leur utilisation de la capacité sur la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltsikhe à une échéance définie pour chaque période, l'échéance devant être de nature à permettre aux gestionnaires de réseau de réattribuer la capacité inutilisée aux fins de son utilisation lors de la période suivante.

6. Les Parties s'engagent à adopter une approche uniforme de revente ou de réaffectation à court terme de la capacité inutilisée sur la ligne d'interconnexion de Borcka-Akhaltsikhe lorsqu'un titulaire de droit de transport commercial informe rapidement le centre de répartition, ou l'entité

étatique chargée de l'attribution d'électricité, qu'il n'utilisera pas ses droits de transport, ou qu'il en utilisera moins, en cas de force majeure ou pour d'autres raisons à court terme.

Article 9. Force majeure

1. Aucune Partie n'est tenue responsable de son inexécution ou de son exécution tardive d'une obligation quelconque découlant du présent Accord dès lors que cette inexécution ou cette exécution tardive est causée par une force majeure, au sens du paragraphe 2 de l'article 9.

2. La force majeure se limite, en ce qui concerne une Partie, à ce qui suit :

a) Les catastrophes naturelles (séismes, éboulements, cyclones, inondations, incendies, foudre, raz-de-marée, éruptions volcaniques et autres événements ou incidents naturels similaires);

b) Les guerres entre des États souverains lorsque la Partie concernée n'a pas déclenché la guerre conformément aux principes établis par le droit international, les actes de terrorisme, la rébellion ou l'insurrection; et

c) Les embargos internationaux contre d'autres États que la Partie concernée;

Sous réserve que, dans chaque cas, l'événement ou la cause en question, du type visé aux alinéas a), b) ou c) ci-dessus, et ses effets faisant obstacle à l'exécution d'une obligation par la Partie concernée échappent au contrôle de celle-ci et que ces événements ou causes, du type visé aux alinéas a), b) ou c) ci-dessus, qui sont raisonnablement prévisibles, n'aient pas été provoqués, en tout ou en partie, par la négligence de la Partie concernée ou de toute autorité ou entité étatique de ladite Partie ou par une infraction quelconque des dispositions du présent Accord.

3. Aucune disposition du présent Accord n'empêche une Partie de prendre une mesure quelconque qu'elle jugerait raisonnablement essentielle pour garantir ou préserver la sécurité ou la souveraineté de son territoire et la sécurité de ses biens, de ses citoyens ou des biens de ceux-ci en cas de force majeure.

4. Si une Partie ne peut exécuter une obligation quelconque prévue par le présent Accord pour des raisons de force majeure, elle en informe sans délai l'autre Partie, moyennant un préavis écrit devant comporter :

a) Une mention des obligations ou des parties d'obligations qu'elle ne peut exécuter;

b) Une description complète du cas de force majeure;

c) L'estimation de la durée de la force majeure; et

d) Une mention des mesures dont elle propose l'adoption pour surmonter la force majeure ou en atténuer les effets ou l'impact.

Une fois le préavis transmis, et tant que dure le cas de force majeure, l'exécution de toute obligation inexécutable en raison de la force majeure est suspendue, exception faite de l'obligation de payer la somme d'argent résultant d'activités prévues par le présent Accord.

5. Une Partie ne pouvant exécuter l'une ou l'autre de ses obligations pour des raisons de force majeure prend les mesures dont elle dispose raisonnablement et fait les dépenses nécessaires et raisonnables pour éliminer la force majeure ou y remédier et reprendre l'exécution de ses obligations et de toutes leurs parties dès que cela est raisonnablement possible.

6. Une Partie ne pouvant exécuter l'une ou l'autre de ses obligations (hormis l'obligation de payer une somme d'argent) pour des raisons de force majeure prend, et fait prendre par toute autorité ou entité étatique compétente, toutes les mesures raisonnablement nécessaires pour

atténuer toute perte subie par l'autre Partie pendant la persistance du cas de force majeure et par suite de celle-ci.

Article 10. Comité mixte

Dans les 60 jours suivant la signature du présent Accord, les Parties constituent un comité mixte chargé de concourir à la bonne mise en œuvre du présent Accord, d'échanger des renseignements, de régler les différends, de tenir des réunions et consultations, de s'acquitter des fonctions visées par le présent Accord et d'exercer ses activités conformément à celui-ci.

Article 11. Règlement des différends

1. Les Parties s'efforcent de régler les différends découlant de la mise en œuvre ou de l'interprétation du présent Accord par la voie diplomatique.

2. Si les Parties ne parviennent pas à régler un différend par la voie diplomatique ou par l'entremise du Comité mixte dans un délai de 90 jours, l'une ou l'autre des Parties peut décider, moyennant un préavis écrit adressé à l'autre Partie, de soumettre le différend à un tribunal ad hoc pour règlement définitif et contraignant. Le préavis comprend un exposé sommaire du caractère général de l'allégation et de la mesure sollicitée à titre de réparation (y compris un jugement déclaratoire), notamment l'indication de toute réparation pécuniaire due.

3. Le tribunal arbitral ad hoc est constitué de la façon suivante :

a) La Partie qui introduit l'instance nomme un membre du tribunal et informe l'autre partie au différend de cette nomination dans les 30 jours suivant la réception du préavis visé au paragraphe 2 de l'article 11 par l'autre Partie.

b) Dans les 60 jours suivant la réception du préavis écrit visé au paragraphe 2 de l'article 11, l'autre Partie nomme un membre. S'il n'est pas procédé à la nomination dans le délai prescrit, la Partie qui a introduit l'instance peut, dans les 90 jours suivant la réception du préavis écrit visé au paragraphe 2 de l'article 11, demander qu'il soit procédé à la nomination conformément à l'alinéa d) du paragraphe 3 de l'article 11.

c) Un troisième membre, qui ne peut être ressortissant ou citoyen d'une Partie, est nommé par les Parties. Ce membre est le président du tribunal. Si, dans les 150 jours suivant la réception du préavis visé au paragraphe 2 de l'article 11, les Parties ne parviennent pas à s'entendre sur la nomination du troisième membre, il y est procédé conformément à l'alinéa d) du paragraphe 3 de l'article 11, sur demande d'une Partie présentée dans les 180 jours suivant la réception dudit préavis.

d) Le Secrétaire général de la Cour permanente d'arbitrage (CPA) procède aux nominations requises conformément au présent paragraphe dans les 30 jours suivant la réception d'une demande à cet effet. Si le Secrétaire général se trouve dans l'impossibilité de s'acquitter de cette tâche, le Premier Secrétaire du Bureau procède aux nominations. En cas d'empêchement de ce dernier, l'adjoint ayant le plus d'ancienneté y procède.

e) Les nominations en vertu des alinéas a) à d) du paragraphe 3 de l'article 11 s'effectuent en tenant compte des qualifications et de l'expérience des candidats, notamment en ce qui concerne les questions visées par le présent Accord.

f) À moins qu'il n'en soit convenu autrement par les Parties, le règlement d'arbitrage de la CNUDCI s'applique, sauf dans la mesure où les Parties ou les arbitres l'auront modifié. Le tribunal statue à la majorité de ses membres.

g) Le tribunal tranche le différend conformément au présent Accord et aux règles et principes applicables du droit international.

h) La sentence arbitrale est définitive et lie les Parties.

i) Les dépenses du tribunal, y compris la rémunération de ses membres, sont supportées équitablement par les Parties. Le tribunal peut cependant ordonner, à titre discrétionnaire, que l'une des Parties paie une proportion plus élevée des frais.

j) À moins qu'il n'en soit convenu autrement par les Parties, le tribunal siège à La Haye et utilise les locaux et installations de la CPA.

k) Un exemplaire de la sentence est déposé auprès du Secrétariat, qui le rend public.

Article 12. Modifications

1. Le présent Accord peut être modifié à tout moment avec le consentement écrit des Parties donné par la voie diplomatique. Les modifications entrent en vigueur conformément à la procédure juridique prescrite par l'article 14 du présent Accord. Les Parties s'engagent à donner effet à toute modification au plus tard trois mois après leur signature du document indiquant leur consentement à ladite modification.

2. Les Parties conviennent que la modification de la dénomination commerciale, la restructuration (par fusion, scission ou conversion) ou tout autre type de conversion de la forme ou du statut juridique des gestionnaires de réseaux ou des gestionnaires de réseaux d'une Partie, y compris TEIAS, GSE ou ET, ne restreint pas la portée du présent Accord, et que les obligations imposées aux gestionnaires de réseaux susmentionnés sont systématiquement et pleinement exécutées par les personnes morales qui leur succèdent. En cas de nécessité, les Parties s'informent mutuellement par la voie diplomatique de telles modifications.

Article 13. Validité et dénonciation

Le présent Accord demeure en vigueur pendant une période de dix ans et est automatiquement reconduit pour des périodes successives de dix ans, à moins que l'une des Parties ne notifie à l'autre, par écrit et par la voie diplomatique, son intention de le dénoncer six mois avant son expiration.

Article 14. Entrée en vigueur

1. Le présent Accord entre en vigueur à la date de réception, par la voie diplomatique, de la dernière des notifications écrites par lesquelles les Parties s'informent mutuellement de l'accomplissement de toutes les formalités prescrites par leur législation interne à cette fin.

2. Les Parties conviennent également de s'informer mutuellement et régulièrement de l'état d'avancement de la procédure de ratification du présent Accord conformément au présent article.

Article 15. Expression finale d'accord

Les Parties considèrent le présent Accord comme l'expression finale de leur accord en ce qui concerne les questions qui y sont visées. Toute déclaration, entente ou offre ou toute autre communication orale ou écrite antérieure de toute nature ayant trait aux dispositions du présent Accord est ainsi abrogée.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, à ce dûment autorisés, ont signé le présent Accord.

FAIT à Tbilissi, le 20 janvier 2012, en double exemplaire, en langues turque, géorgienne et anglaise, tous les textes faisant également foi. En cas de divergence d'interprétation du présent Accord, le texte anglais prévaut.

Pour la République turque :

TANER YILDIZ

Ministre de l'énergie et des ressources naturelles

Pour la Géorgie :

ALEXANDER KHETAGURI

Ministre de l'énergie et des ressources naturelles